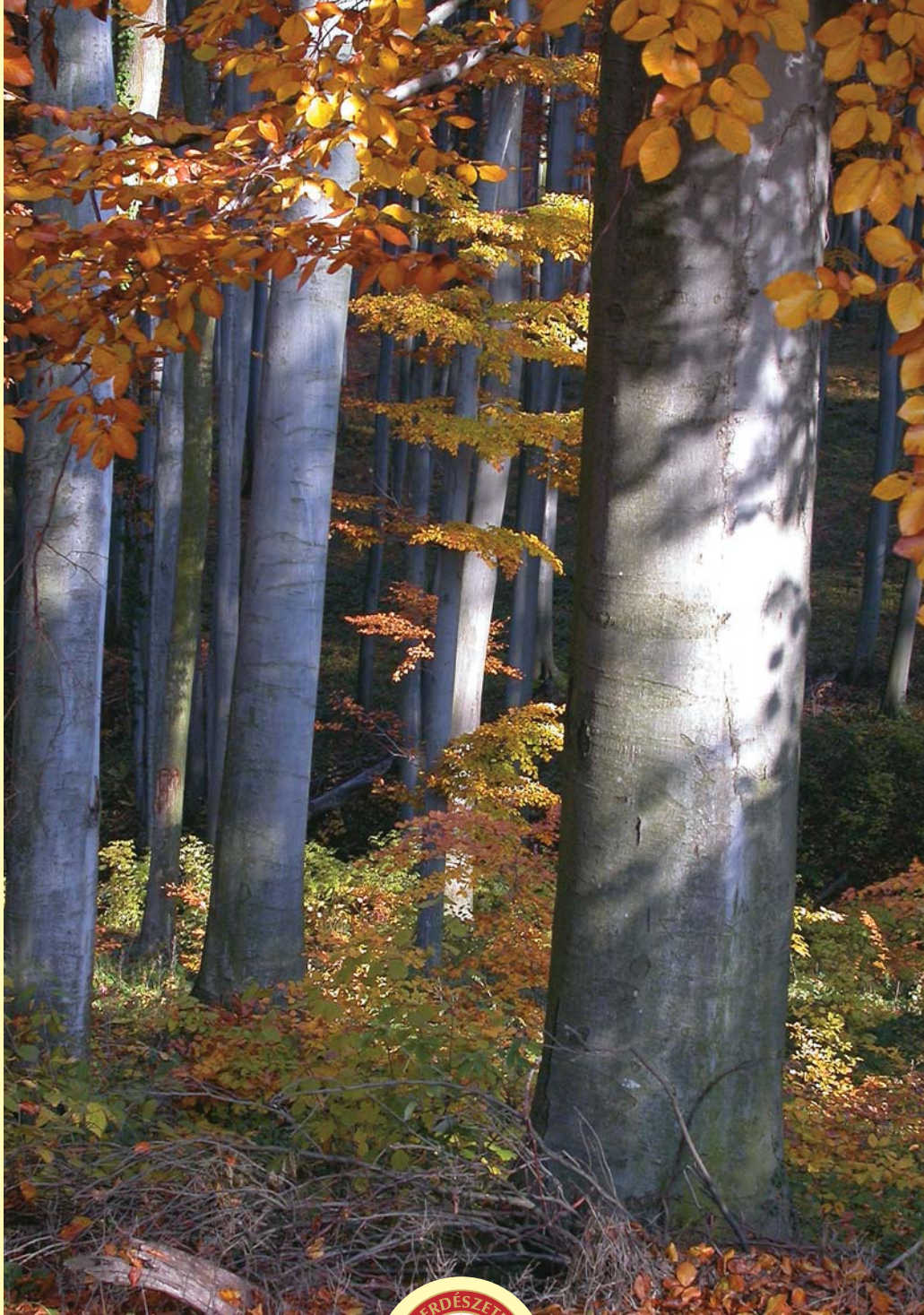


ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET FOLYÓIRATA

CXLIII. évfolyam • 2008. november



ALAPÍTVÁ



1862-BEN

Kitüntetések

A SEFAG Erdészeti és Faipari Zrt. vezetése – a sokévi hagyományt követve – az október 23-i ünnep keretében idén is **„Somogyi Erdőkért”** aranygyűrűs kitüntetésekkel adományozott. Az ünnepi megemlékezést követően a gyűrűket *Barkóczi István* vezérigazgató (jobbról) adta át *Pintér Ottónak*, a Zselici Erdészeti igazgatójának, *Kovács László* gazdasági igazgatónak és *Szalai Károly* területvezető erdésznek.

* * *



A Hortobágyi Természetvédelmi és Génmegőrző Kht. a „Hortobágy, a pásztorok földje” című pályaművével elnyerte az Európai Bizottság által kiírt „Kiváló Európai Desztináció” megtisztelő címet. A díjat 2008. szeptemberében *Genesi Zoltán* igazgató vette át *Günter Verbeugentől*, az Európai Bizottság alelnökétől.



MEGJELENT

a Nyugat-magyarországi Egyetem Erdőmérnöki Kar szerkesztésében megjelent az erdészeti felsőoktatás 200 évét bemutató
3 kötetes ünnepi kiadvány.

Az első kötet a két évszázad történetét, és az erdészeti felsőoktatás kiemelkedő személyiségeinek szakmai életútját, a második kötet a diszciplínák történetét mutatja be.

A harmadik kötet egy adattár, mely a Nyugat-magyarországi Egyetem Erdőmérnöki Kar és jogelőd intézményeibe beiratkozott és végzett hallgatóinak, kitüntetettjeinek nevét és adatait tartalmazza.

Bízunk benne, hogy az Almanachot megvásárlók nevüket olvasva szép emlékeket elevenítenek fel az Erdőmérnöki Karhoz fűződő kapcsolatukról.

Bővebb leírás a www.emk.nyme.hu honlapon olvasható.

A 3 kötetes kiadvány megvásárolható az Erdőmérnöki Kar Dékáni Hivatalában: szalagos kötéssel 20 000,- Ft, díszdobozban 22 000,- Ft.

Elérhetőségek: NymE EMK Dékáni Hivatal 9400 Sopron, Ady Endre u. 5.,
Tel.: 99/518-207, 99/518-134,
e-mail: erdeszdekani@emk.nyme.hu



A harmadik oldal

Az Európai Erdők Hete rendezvénysorozat nemzetállami megrendezésére egy tavaly őszi varsói konferencián tettek vállalást a résztvevők. A hazai ünnepségek sorozatát ez év október végén a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium által szervezett budapesti, pécsi és nyíregyházi ünnepségek nyitották meg. Az események rendezésében az állami erdészeti Zrt.-k derekasan kivették részüket, amiért köszönet illeti őket. Lehetőség nyílt arra, hogy az erdő és az erdészek megmutassák magukat kicsiknek és nagyoknak, ami a természettől elrugaszkodott világunkban az ember és a természet viszonyának egészséges mederbe terelését bivatott szolgálni. Az erdészeti tevékenységek elszakadtak a mai ember életterétől és érdeklődési körétől, ezért idegennek és a féltve őrzött természetet indokolatlanul bolygató szakmának képzelet bivatásunkat. Mindennapi életünkben a fából készült tárgyak használata közben általában fel sem merül, hogy mennyi fát kellett kivágni igényeik kielégítésére. Felszínre kell hozni és meg kell ismertetni szakmánk lényegét, amit évekig tanulunk az iskolapadban, majd a gyakorlatban, jelesen azt, hogy a gondunkra bízott természeti javakat úgy kell használni, hogy az utókornak ne jusson kevesebb, mint a jelenkor emberének. Ez a világon már mindenhol ismert és bangoztatott fenntartható erdőgazdálkodás, amit kis hazánkban évszázadok óta folytatunk. A társadalommal való sok apró kapocs megteremtése tudatosíthatja ezt a gondolatot az arra fogékonyakban, és életük más területén is alkalmazható alapelvek megértésére és alkalmazására serkentheti a gondolkodó embert.

Ezzel szakmánk is hozzájárulhat egy egészségesebb lelkületű társadalom kialakulásához.

Kiss János

FVM főosztályvezető

Tartalom

Kovacsevics Pál:

Az OEE küldöttsége Ausztriában.....326

Szélesy Miklós:

A 200 éves erdőmérnökképzésünk érdekében327

Szarka László, Konkoly-Gyuró Éva:

A környezettudomány jövője és kulcskérdései a Kárpát-medencében330

Nemes Csaba:

Az EU Klíma és energia csomagja magyar szempontból332

Mizik András:

Megújuló energia – FA konferencia334



Rencsiné Ágh Márta:

Vihar csapott le az Északerdőre337

Együtt az európai erdőkért!338



Pápai Gábor:

125 éves az átotthalmi szakiskola344

100 éves a szilvásvárad kisvasút.....346



Schiberna Endre, Lengyel Attila:

MEGOSZ Nagyrendezvény Sopronban347

Magyar Linda:

A szelídgesztenye a Kárpát-medencében350

Híroldal • Híroldal • Híroldal • Híroldal.....351

„Magyarország erdőállományai”
kiadvány legújabb kötete352

Egyesületi hírek353

Lomniczi Gergely:

Erdőnevelési bemutató Ócsán.....355



Szarvasgombászok356

ERDÉSZETI LAPOK • Az Országos Erdészeti Egyesület folyóirata CXLI. évfolyam 11. szám (november)

FŐSZERKESZTŐ: **PÁPAI GÁBOR** • A SZERKESZTŐBIZOTTSÁG ELNÖKE: **HARASZTI GYULA**

A SZERKESZTŐBIZOTTSÁG: Bartha Dénes, Detrich Miklós, Lengyel László, Puskás Lajos, Sárvári János.

SZERKESZTŐSÉG: 1027 Budapest, Fő u. 68. Telefon: 201 62 93, fax: 201 77 37 • Mobil: 06 30 97 15 255 • e-mail: erdlap@mtesz.hu
www.erdeszetilapok.hu

KIADÓ: Országos Erdészeti Egyesület, 1027 Budapest, Fő u. 68. • FELELŐS KIADÓ: **DR. PETHŐ JÓZSEF** elnök

Nyomdai munkák: INNOVA-PRINT, Budapest • Felelős vezető: ifj. Komornik Ferenc

A kézirat lezárva: 2008. november 5.

ISSN 1215-0398

Terjeszti az Országos Erdészeti Egyesület. Felvilágosítást a lappal kapcsolatban az Egyesület ad. Megjelenik havonta.

A beküldött kéziratokat, fényképeket nyilvántartásba vesszük. A cikkek, írások nem feltétlenül azonosok a szerkesztő véleményével, azok tartalmáért mindenkor a szerző felel. Honoráriumot megegyezéssel csak felkért írásokért, illetve grafikai munkákért fizetünk.

A címlapon: Zalai ősz. Fotó: Szakács László

Az OEE küldöttsége Ausztriában

Az Európai Erdők Hálózata (European Forest Network – EFN) 2008. szeptember 25-26-án, Ausztriában, Bécsben tartotta tanácskozását. A tanácskozáson, melynek házigazdája az Osztrák Erdészeti Egyesület (alapítva 1852-ben) volt, 9 nemzet erdészeti egyesülete képviseltette magát. Észtország delegáltja, annak elnökeként, egyben az EUSTAFOR-t is képviselte (European State Forest Association). Az Országos Erdészeti Egyesület (OEE) részéről kéttagú küldöttség, dr. Pethő József, az OEE elnöke, valamint Kovácsévics Pál, a Közönségkapcsolatok Szakosztály titkára vett részt a tanácskozáson.

Az EFN Európa nemzeti erdészeti egyesületeinek informális hálózata. Fő célja az információcsera elősegítése az erdőkkel, erdészettel és erdészeti politikával kapcsolatban. Évenként ülésezik, az ülések között a koordinációt a titkári feladatokat ellátó ország végzi.

Az EFN olyan fórum,

- ahol kiemelt téma az erdő nyújtotta javak és szolgáltatások,

- ahol a résztvevők nagyobb léptékben ismerhetik meg az Európában végbemenő erdészeti történeteket, melynek segítségével más értelmet nyerhetnek a nemzeti szinten tapasztaltak,

- mely segíti a résztvevők tudásának és tapasztalatainak összegyűjtését, megosztását,

- mely elősegíti a személyes kapcsolatfelvételt és információszerzést más országok képviselőivel, szakembereivel.

Az EFN tagjai mind követik az EFN szakmai etikai kódexét, melynek fő gondolatai a következők:

- Tartamos, fenntartható erdőgazdálkodás.

- Megalapozott tudásra és tapasztalatokra épülő erdőgazdálkodás.



A bámulatos terepjáró képességet felmutató Valmet harveszter teljesítménye 30-40 m³/óra



Dr. Pethő József a magyar és Bertram Blin az osztrák Erdészeti Egyesület elnöke

- Az erdei ökoszisztéma sokszínűségének fenntartása.

- Gazdasági érték teremtése az erdőkben.

- A társadalom minden szereplője érdekeinek figyelembevétele.

- Történeti és kulturális értékek megőrzése.

- Hatékony erdészeti kommunikáció.

Az idei ülésen külön köszöntötték az újonnan résztvevő Magyarország képviselőit. Hazánk részletesen beszámolt az aktuális erdészeti, erdészetpolitikai helyzetről és történetéről.

A tanácskozás első napján a résztvevők kölcsönösen tájékoztatták egymást a legfontosabb nemzeti szintű erdészeti ügyekről, eseményekről. Megvitták az egyes történetek mögött meghúzódó nemzetközi folyamatokat, az amerikai és európai gazdasági helyzet kihatásait, a fapiac helyzetét.

Az ésti küldöttség bemutatót egy, a társadalom erdőkkel, erdészettel kapcsolatos ismereteinek felmérésére irányuló tanulmányt. Az erdőgazdálkodással kapcsolatos – Magyarországon is – közismert sztereotípiák e felmérésben is vezető helyen szerepelnek. Az EUSTAFOR vezetője hangsúlyozta a hatékony erdészeti kommunikáció fontosságát, melyre külön európai szervezet is alakult, a Forest Communicators Network. E szervezet munkájában hazánk is részt vesz.

A házigazda Ausztria részletesen beszámolt az osztrák társadalomban nemrég lezajlott erdészeti párbeszédről (Austrian Forest Dialogue), s az ennek eredményeképpen összeállított Nemzeti Erdőprogramról.

Hangsúlyozták, hogy véleményük szerint az EU-nak egységes erdészeti politikával kell rendelkeznie már a közeljöv-

vőben, mivel az erdészet ügye jelenleg szétforgácsolódik, s egyre inkább más szakterületek befolyása alá kerül. Egy európai erdészeti konvenció képes lenne biztosítani a szektor politikai elismertségét, azt hatékony eszközökhöz juttatná, erősítené versenyképességét, s nem utolsósorban utat nyitna az ezidáig az erdészeti elől elzárt pénzügyi alapokhoz is. Az erdészeti ügyekben egységesen fellépő Európa világviszonylatban is kedvezőbb pozícióba juthatna.

Az osztrák kollégák elmondták, hogy Ausztriában továbbra is jól működik az az önkéntes pénzügyi alap, melybe a faanyag kereskedelemben résztvevők m³-enként bizonyos összeget fizetnek (jelenleg 2*22 Euro cent). E pénzügyi alapról aztán az ágazat közösen meghatározott célokat finanszíroz (pl. kommunikáció; fa, mint nyersanyag népszerűsítése). Az alapot teljes egészében a magánszektor működteti, így annak kifizetései sem a nemzeti, sem az EU-s támogatásai rendszerrel nem ütköznek.

A második napon a delegációk terepi bemutatón vettek részt Gutenstein körzetében. Itt a házigazdák kitűnő példát mutattak be az erdőtulajdonosok összefogására, akik amellyel, hogy saját erdészeti gépeket üzemeltetnek (pl. közeli traktor, harveszter), igényeiknek leginkább megfelelő kötélpályát is kifejlesztettek.

Ugyanakkor a legkorszerűbb technika mellett tere van a hagyományos gazdálkodási formáknak is, úgymint faszénégetés, fenyőgyanta-gyűjtés. Ez utóbbi még mindig kb. 1000 hektáron folyik, s bár a gyantát nagyrészt exportálják, egy része helyben kerül feldolgozásra.

Az EFN következő ülése Izlandon kerül megrendezésre 2009 őszén.

Kovácsévics Pál

OEE Közönségkapcsolati Szakosztály



Gyanta, az ausztriai fekete fenyő fehér aranya

A 200 éves erdőmérnökképzésünk érdekében

Náblik Andrásnak, az Erdőmérnöki Kar dékánjának a debreceni vándorgyűlésünkön elhangzott segélykérését komolyan veszem, miszerint „...ki-ki a maga területén tegyen meg mindent azért, hogy az ősi alma mater soproni fénye a jövőben ne tompuljon”. Ennek érdekében írom a legjobb szándékkal az alábbiakat.

Az eddigi mérnökképzésünket nem csak formailag, a „bolognai folyamat” miatt kell átalakítanunk, hanem elsősorban tartalmilag kell sürgősen megújítanunk. Többek között – hogy divatos kifejezéssel éljek –, szakmánkat is elérte az *ügynevezett paradigmaváltás* és ezzel összhangba kell hoznunk a felsőoktatásunkat.

Ugyanis az emberiségnek az erdővel szemben támasztott szükséglete megváltozott – erdőmérnöki szóhasználatlalt –, a *fatermeléssel* és a *trófeatermeléssel* szemben a *biodiverzitás termelése* vált elsőlegessé. Számunkra ez azt jelenti, hogy az eddig alkalmazott, zömében vágásos üzemmódot a minimumra szorítsuk, a természetszerű erdőgazdálkodást pedig, ahol egy kis esély is van rá, ott *Agócs József* megfogalmazásában az „*erdőéltető üzemmódot*” szorgalmazzuk.

Az erdőgazdálkodásunknak ez a szemléletváltása ez idáig késett, számtalan ellenérdek miatt. Ez okozta azt, hogy tekintélyünk, erkölcsi súlyunk napjainkra alaposan megcsappant, tegyük hozzá, hogy jogosan. Ahogy ez szokott lenni, a baj elején berkeinken belül csak kevesen látták ezt, és emelték fel szavukat. Gondoljunk csak *Agócs József* munkásságára, aki az emberiség és az erdő kapcsolatának újrafogalmazását már a '70-es évektől sürgeti, azóta javasolja az *ügynevezett „erdőéltető”* üzemmód bevezetését erdőgazdálkodásunkban. *Mátyás Csaba* a *fatermelés tartamosságának eszméjét* etikai kérdéssé is minősítette. *Bartha Dénes* pedig az *erdeink degradáltságának* mértékére mutatott rá. Figyelmeztetésük annakidején pusztába kiáltott szó volt, személyük első számú közlelenségnek számított. Öröndetes tény, hogy napjainkban már egyre bővül azoknak a köre – elsősorban a kinti szakemberekről, *Varga Béláról* és a hozzá csatlakozókról van szó –, akik a termé-

szetszerű erdőgazdálkodás gyakorlatának visszahozásában komoly erőfeszítéseket tettek és tesznek.

Jól felfogott érdekünk, hogy ennek a váltásnak mihamarabb az élére mi erdészek álljunk, mi vegyük végre kézbe dolgainkat. Legyen a presztízavesztésünk ellenszere az „előre menekülés”.

„Paradigmaváltást” a magyar erdőmérnökképzésben is

Az erdőmérnökképzés tananyaga, annak színvonala fontos részét képezi az erdészeti és vadászati politikának. Hogy mit tartalmazzon az erdőmérnökképzés tananyaga, és tantárgyaink súlyozása hogyan történjen, a '70-es évektől kezdve több bizottság tett erre ajánlásokat. Most én is ezt igyekszem tenni, aki tizennyolc évig „kinn” és húsz évig „benn” voltam. Véleményemet elsősorban a hallgatók visszajelzése alakította ki.

„Tévtanok” szerinti tantárgysúlyozás

Az egyik, tantárgyainkat „súlyozó” téves nézet szerint – mivel azért vagyunk csak műszakiak, mert a hagyományos értelemben vett műszaki tantárgyakat, a hozzá tartozó mérnöki tevékenységeket tanítjuk – magától értetődő, hogy a „műtanok” a mai napig elsőbbséget élveznek az összes többi tantárgyunkkal szemben.

Másik téves nézet szerint az erdész-köztudatban úgy él, hogy a *gazdálkodó* erdőmérnök munkája elsősorban az *erdőtervet* és a *vadászati tervet* készítő erdőmérnökével, vagy a *gazdálkodást felügyelő* mérnökével szemben. Ezért a hozzájuk tartozó szaktantárgyak is ezt a fontossági sorrendet követik.

Elegendő, ha most csak az első tévtannal kapcsolatban fejtem ki véleményemet.

Mitől mérnök az erdőmérnök?

Szakmai tantárgyaink fontossági sorrendjének megállapítását elsősorban az segítheti, ha válaszolunk arra az egyszerű kérdésre: mitől is lesz mérnök az erdőmérnök?

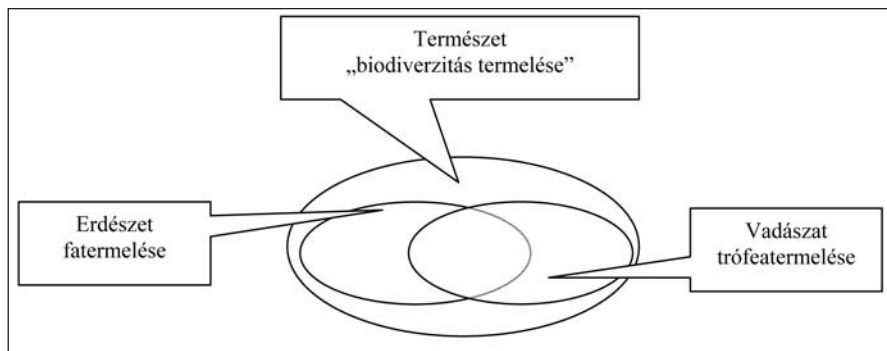
Közülünk sokan még ma is azt hiszik és hirdetik, hogy attól mérnök az erdőmérnök, hogy képes geodéziai méréseket végezni, erdei utakat tervezni és kivitelezni, netán épületeket tervezni, vagy mint annakidején még, hidakat, kisvasutat, faipari üzemeket létesíteni, hogy az „egy kis átképzéssel” elsajátított egyéb mérnöki területeket ne is említsük. Mindezek szerint azonban „csak” általános, kultúrmérnökök vagyunk és nem erdőmérnökök. Persze „a több lábbon állásunkhoz” hozzátartozik ez a képzés.

Azonban akkor válunk *erdőmérnök*kké, amikor már „*fatermelő gépet*” és „*trófeatermelő gépet*” tudunk tervezni és működtetni. Mielőtt még sokan megbotránkoznának a fent megnevezett „gépektől”, nyugtassuk meg őket. A „*gép*” és a „*rendszermodell*” mi is rokon értelmű fogalmaként kezeljük, mint ahogyan azt *Juhász Nagy Pál* is tette. Ezek a modellezések azt a *célt* szolgálják, hogy az erdő fainak és vadjainak életközösségében *tervezett* különböző beavatkozásokra bekövetkező *változást, viselkedést*, nagy valószínűséggel, *előre meg tudjuk határozni*, és a *tervezést* ennek megfelelően elvégezni.

Ezt a tervezést sem más mérnökök, sem valami „*zöldképzőt*” elvégzettek, nem tudják, nem tudhatják, mert az erdőmérnöki tudományt csak Sopronban, az *erdőmérnöki szakon* tanítják.

Mit értsünk az erdőmérnöki tudományon?

Mielőtt válaszolnánk erre a kérdésre, nem kerülhetjük meg, hogy ne ejtsünk szót a *műszaki tudomány* korszerű fogalmáról.



1. ábra: A biodiverzitás termelése felülírja a fatermelést és a trófeatermelést

* Nyugat-Magyarországi Egyetem Erdőrendezéstani Tanszék

Az erdőmérnöki tudomány műszaki tudomány

A Természettudományi Kislexikon szerint a *műszaki tudományok* a termelés eszközeire és folyamataira vonatkozó összefüggések, illetve törvényszerűségek rendszerei.

Maradjuk most csak a folyamatok mellett, amik a *termelést* jelentik. A *termelés* szempontjából a *műszaki tudományokat* két nagy csoportra osztják. Az *ipari* termelést szolgáló *ipari műszaki* tudományokra és ezzel szemben az *agrártermelést* szolgáló *agrártechnikai műszaki* tudományokra. Ami az *agrártechnikai tudományokat* illeti, szintén két csoportra bonthatók, a *mezőgazdasági mérnöki* tudományra és az *erdőmérnöki* – az erdőgazdasági és vadgazdasági mérnöki *tudományra*.

Az erdőgazdasági- és vadgazdasági mérnöki tudományt mi nevezük el közös néven *erdőmérnöki* tudománynak. Ne feledjük, hogy az erdészet és a vadászat tudományát és gyakorlatát egységes egészként kell kezelnünk, hiszen a mai napig „nyögiük” a kettő szétválasztásának következményeit. Ezért merem feleslegesnek ítélni az önálló felsőfokú vadgazdaképzést, akármelyik egyetemről vagy főiskoláról is legyen szó.

Az *erdőmérnöki tudomány* egy *szintézis* eredménye. A szintézis fogalmának azt az értelmezését választottuk, amely a *két ellentétnek*, – az erdészetnek és a vadászatnak – egy *magasabb egységben* való feloldását, *egyesítését* jelenti. Ezt a módszert ajánlotta *Rochlitz Dezső* – egykori államtitkár-helyettesünk – is még 1926-ban, aki így érvelt: a sok probléma megoldása csak olyan módon lehetséges, hogy a vadászathoz is értő *erdőmérnök* *kezén* remélhető az erdészet és vadászat érdekeinek helyes *összeegyeztetése*, az ellentétes szempontoknak egy *magasabb, egységes szempontban* való *egyesítése* és az ügyeknek olyan vitele, mely mind a két oldalról elfogatható eredményre és üdvös fejlődésre vezet.

Tudományunk létrehozásában a

szintézist *Agócs József* is alapvető módszernek tartotta. Az *erdőszakma* elnevezés tőle származik, amely szakmát *szintetikus* – egységesítő, szintézisen alapuló – az örvényrendszer szemléletű *bioszférabiológia* részeként, *erdőtenyésztőnek*, *erdőorvosnak*, *erdőéltetőnek* is nevezi.

Az erdőmérnöki tudomány felosztása, erdőmérnök-tan

Ahogy az a lexikonunkban – Erdészeti Vadászati Faipari Lexikonban – az erdészeti tudományt *ágazataira* bontották, ennek mintájára ezt mi is megtehetjük az erdőmérnöki tudománnyal, de ugyanezt megtehetjük a vadászati tudománnyal is, aminek ismertetésétől eltekintünk.

A *tudományágunk* *alapvető ágazata* az erdőrendezéstan és a nagyvadállomány „rendezéstana”. Ezt a két tantemes egyszerűséggel nevezhetjük *erdőmérnök-tannak*.

Ami pedig a további felosztást illeti, a *fő ágazat* az erdőműveléstan és gyakorlata, a vadgazdálkodástan és gyakorlata, valamint a „fakitermeléstan” és gyakorlata és a „vadkilövéstan” és gyakorlata. Az idézőjelbe tett tanokat mi nevezük így el. Az alapvető és fő ágazatok mellett elkülönítettük a *mellék ágazatokat* is, amit korábban az erdészeti tudományág felosztásánál mellőzték.

A kibernetikai szemlélet elsőbbsége az erdőmérnök-képzésben

A kibernetika – egyszerűen szólva – a szabályozás tudománya. Idézzük csak a *Gaia elmélet* megalkotóját, aki azt vallotta, hogy a *mérnököket* joggal nevezhetjük *alkalmazott kibernetikusoknak*. Ők matematikai jelölésrendszert használnak gondolataik közvetítéséhez, valamint néhány *kulcsszót* és kifejezést, melyek a *szabályozáselmélet* fontosabb fogalmainak leírására szolgálnak (*Love-lock*, 1987).

Mi erdőmérnökök, mint *alkalmazott kibernetikusok*, a *szabályozáselméletet* az erdőmérnöki tudomány *alapvető*

ágazatában – az erdőrendezéstanban és a „vadállomány rendezéstanában” – alkalmazzuk. A három kulcsszavunk a szabályozóköör, a modell és a visszacsatolás.

Az erdőszakmánk lényegét újra hangsúlyoznunk kell, miszerint napjainkban az nem más, mint a biológiai *sokféleség* termelése alá rendelt *fatermelés* és *trófeatermelés szabályozása*. Ennek a két, illetve három folyamatnak a szabályozását az objektumaik *szervezetének* szabályozásán keresztül valóíthatjuk meg.

A szabályozási szinteknek megfelelően, a négy objektum – az *erdő*, a *nagyvad*, valamint a *termőhely* és az *élőhely* – *szabályozóköreit* a 2. ábrába sűrítettük (*Szélesy* 1976).

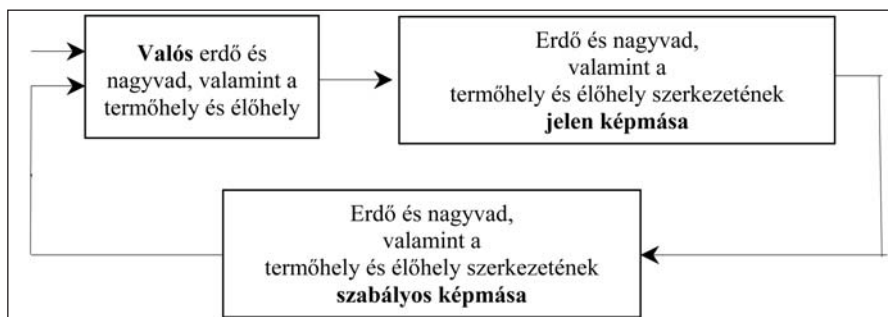
Az *ügynevezett valódi objektum* szabályozása a *két képmás összehasonlításából* adódó *eltérés kiegyenlítésén* alapuló *visszacsatolás* segítségével történik. Ezt a valódi szabályozási módot alkalmazzuk mind a négy objektumra, amikor a jelen szervezet képmását hasonlítjuk össze a szabályos szervezet képmásával és az eltérés iránya szerint döntünk a beavatkozás módját illetően.

A *erdőszabályozás* korszerű elméletét *Király László* világviszonylatban az elsők között, már a '80-as években tanította, nemcsak a hallgatóknak, hanem külföldi kollégáknak, nevezetesen a bolgároknak és az akkori NDK-soknak is. Amikor *Király* professzor a japán *Suzuki* professzorral találkozott Sopronban, akkor tényként állapították meg, hogy egymástól függetlenül, közel egy időben és hasonló módon alkották meg az erdő modelljét.

A korszerű *nagyvadállomány-szabályozás* elméletének és gyakorlatának egyik kiváló hazai művelője *Szabolcs József* erdőmérnök volt.

Amióta az erdővel és a vaddal is komolyan gazdálkodunk, azóta beszélhetünk e két szakterület tudatos *szabályozásának* a hosszú távra szóló tervekben történő megvalósításáról. Meg kell jegyeznünk, hogy eme üzemtervek *szakmai színvonala* sok esetben vetekedett számos tudományos értekezés nivójával. *Király* professzor nem egyszer fejtette ki véleményét ezzel a ténnyel kapcsolatban.

Térjünk vissza a szabályozóköör első téglalapjába írt „valós erdő” kifejezésünkhöz, mert ott a szakmánk *tárgyáról*, az *erdőről* van szó. Egyetemünkön több tanszék is foglalkozik az erdő fogalmával, az erdővel, mint *rendszerrel*. Ezzel kapcsolatban a nézeteket fontos tisztáznunk.



2. ábra: Az erdészet-vadászat egyesített szabályozóköre

A rendszerfogalmaknak két nagy csoportja ismeretes (Szélesy, 1979). Az egyik csoportba tartozók azok a meghatározások – az elem, viszony, kölcsönhatás, egész, totalitás fogalmát foglalják magukba –, melyek a valóság sokféle tulajdonságának egységét, *egységes egészét* jelentik. A másik csoportba sorolhatók azok – a bemenet, kimenet, információ, feldolgozás fogalmait használók –, amelyek az egységes egész *különböző oldalainak* viszonylagos önállóságát tükrözik.

Ehhez a kétféle rendszerfogalomhoz tartozik szorosan a kétféle *szemlélet* is. *Szaktudományok* lényegének oktatásában, szerintem, elsőbbséget kell adnunk a második, a *kibernetikai* nézőpontnak.

Ami pedig az *erdőnek mint rendszernek* a tanítását illeti, ott meg első sorban az első szemléletet, az egységes egészet látó – más szóval az „elfelejtett” morozovi-haracsi-féle geobiocönózis – szemléletet kellene szorgalmaznunk. Magyarán az *erdőelmélet* alapos ismeretét nem hagyhatnánk ki tantárgyaink sorából. Ez nem azt jelenti, hogy a második nézőpontnak számító, az egységes egésznek a kiemelt oldalát tárgyaló – *ökoszisztémának* nevezett – nézőpontból ne oktathatnánk az erdő lényegét. Annál is inkább, hiszen pl. az erdő *önszabályozása* is ide tartozik.

Itt kérdezem, megengedhető-e az erdőmérnökképzésünk során, hogy a hallgatók fejében káosz legyen, éppen a különböző *erdőrendszerek*et illetően? Az erdőrendszerekben tükröződő szemléletmódok ütköztetése nyilván segítené a tisztánlátásukat.

Az egyetem és feladata

Valóban gyökeres változást jelentene az egyetemi oktatásunkban, ha először felülvizsgálánánk magát az egyetem fogalmát, és ennek megfelelően alakíthatnánk át a szervezetét, ami első hallásra szinte lehetetlen, és ahhoz igazítanánk a tananyag egészét. *Agócs József* írásában mindezeket részletesen kifejtette, konkrét javaslatokat tett ez irányban.

Messzemenőig egyetérték *Agócs József*ffel abban is, hogy az egyetemnek az a legmagasabb szintű *kutatási és oktatási* intézmény nevezhető, amelyben a társadalom egészének megbízásából – esetleg ilyen megbízás hiánya ellenére is – keresik a földi élet, a *bioszféra* tartós létezésének a feltételeit, és a fenyegető veszélyeket. Az egyetem feladata, hogy ezek ismeretében a létfeltételek előállításához és a veszélyek elhárításához alkalmas *módszereket* és esz-

közöket, *szaktudományokat* és technológiákat alakíthassanak ki, s a kutatások rész- vagy végeredményeit szakismeretek formájában oktassák is.

A tantárgyak súlyozásának a kérdését most már tegyük félre, és egy másik kérdésre keressük a választ: kik oktatásának és hogyan?

Hogyan emelhetnénk az oktatás színvonalát?

Mint mindenben itt is „kettőn áll a vásár”, az egyetemi oktatókon és a hallgatókon. Természetesen meghatározó az oktatók felelőssége.

Ami az oktatókat illeti. Először is alapkövetelmény, hogy az oktató tisztában legyen a szakterületének minden csínjával-bínjával, „birtokolja” azt a témakört elméletben és gyakorlatban is. Ezt a tudását bizonyítsa be a hallgatók előtt. A visszajelzéseket – az oktatók minősítését – rangra való tekintet nélkül, nagyon komolyan kellene venni. Tudjuk, hogy ez nem mindig kellemes dolog, de az önfejlődéshez elengedhetetlen. Ehhez hozzájárulhatnak a nagy tudású és nagy tapasztalatú erdőtervező, erdőfelügyelő és gazdálkodó kollégák visszajelzései is.

Az sem lenne felesleges, ha a szakmai tanszékek tudnának egymás dolgairól, még jobban egyeztetnének egymással a tananyagot illetően.

Nem mehetünk el szó nélkül egy másik jelenség mellett sem. Azt tudjuk, hogy az egyetemen belül a tudományos fokozat nélküli ember „nem ember”. Ezért aztán „megy a hajtás a papírárt”. Annak idején *Magyar professzor* sokszor kijavította az illető „tudományos” kollégákat, akik mindenféle magasztos szakmai dolgokra hivatkoztak, amikor azt kérdezte tőlük, hogy miért írták meg az értekezésüket. A helyes válasz az lett volna: azért, hogy a tudományos fokozatot megkapják. Napjainkban pedig az a helyzet, hogy minden további nélkül megkapják a tudományos fokozatot az illető okleveles kollégák anélkül, hogy akár egy percet is dolgoztak volna a gyakorlatban. A tudásuk színvonaláról ne is beszéljünk, persze itt is a kivétel erősíti a szabályt.

Itt említem meg azt az elhibázott jogszabályt, miszerint az egyetemnek saját felvételizésük rendjét eltörölték. Amikor az egyetemek maguk választották ki a „maguk” hallgatóit, abban a tudatban tették, hogy a felvettek nagy valószínűséggel megállják a helyüket az egyetemen is és majd a szakmájukban is. Ezzel szemben napjainkban nyílt ti-

tok, hogy az „emberanyag” minősége kritikán aluli.

Ami pedig a hallgatókat illeti. A hallgatóknak nemcsak *passzív befogadást* kellene tanúsítaniuk, hanem *aktív részvételt* – párbeszédet – és ez feltételezi a saját erőfeszítéseiket az önfejlesztéssel együtt. Megbukott *Király professzor* oktatási időszakának elején az *önfejlesztésre* alapozott erdőrendezéstan oktatása, ugyanis az államvizsgákon kétségbeejtő „eredmények” születtek. Kiderült, hogy a hallgatók készen várták az elmélet és a gyakorlat tudásának sült galambját. Ezért kellett átdolgoznunk egész erdőrendezéstan gyakorlatainkat és részben az elméletet is. Úgy véltük, hogy az erdőrendezéstanon keresztül megvalósuló szakmai követelmények szigorú számonkérése szakmánk és önmagunk megbecsülését jelenti, ugyanakkor a hallgatók érdekét is szolgálja.

Oktatónak, hallgatónak egyaránt tanulságos és hasznos a személyes kapcsolat ápolása. Az Erdőrendezéstan Tanszék gyakorlatainak bevett módszerünk a következő volt. A zárhelyik és az *ügynevezett beugrók* eredményeinek, vagyis inkább az eredménytelenségének okait mindig egyenként az illető hallgatóval beszéltem meg. Ami pedig a *gyakorlati feladatokat* illeti, az első félév feladatának elvégzésére csak kétfős csoportokat alakítottunk ki. A személyenkénti erdőleírásokat pedig a hallgatóktól a terepen vettem át. A második félév hozamszabályozási feladatának elbírálását, egy kis tűzással, a hallgatóval közösen beszéljük meg.

A csalást, a puskázást mindig erkölcsi kérdésként kezeltem, akár a zárhelyik írásáról, akár az írásbeli felelet készítéséről volt szó, a büntetés az azonnali utóvizsga elrendelése volt.

Befejezésül

A fenti sorokat a 200 éves erdőmérnökképzésünk jobbítása érdekében, a 18 éves „tömelletti” és a 20 éves egyetemi oktatói gyakorlatom ideje alatt szerzett tapasztalatom íratta velem. Kötelességemnek éreztem mindezeket szaktudományunk megírni, hogy én is a jól bevált, 5 éves erdőmérnökképzés mellett foglalkozjak állást. Hangsúlyoznom kell, hogy alapvetően elhibázott törekvésnek tartom erdőmérnökképzésünkben a tudományunk és oktatásának szétdarabolását. Hogy ez a jövőben ne így legyen, az már a döntéshozókon múlik.

A környezettudomány jövője és kulcskérdései a Kárpát-medencében

Prof. dr. Mátyás Csaba, az MTA levelező tagja, a Nyugat-magyarországi Egyetem EMK Környezet- és Földtudományi Intézet igazgatója, a Kitabel Pál Környezettudományi Doktori Iskola vezetője, 65. születésnapja és intézetigazgatói pozícióból való leköszönése alkalmából a Környezet- és Földtudományi Intézet 2008. július 10-én kerekasztal-beszélgetést rendezett „A környezettudomány jövője és kulcskérdései a Kárpát-medencében” címmel.

A referátumokat a hazai környezettudomány meghatározó hazai személyiségei (akadémikusai, professzorai) tartották: itt volt *Pállinkás József*, a Magyar Tudományos Akadémia elnöke, *Németh Tamás*, az MTA főtitkára, *Mészáros Ernő*, az MTA VEAB elnöke, *Czelmai Rudolf*, *Padisák Judit*, *Vida Gábor*, *Láng Edit* és *Varga Zoltán*, *Somlyódy László* írásban küldte el előadását.

Az ülést *prof. dr. Faragó Sándor*, az NyME rektora nyitotta meg, majd *prof. dr. Náblik András*, az NyME EMK dékánja köszöntötte az ünnepeltet.

Pállinkás József (az MTA rendes tagja, az MTA elnöke, részecskefizikus) bevezető hozzászólásában a környezettudományt a szaktudományok szétágazódásának folyamatában keletkezett igen pozitív, különös szintézisként született új tudományterületként határozta meg. A környezettudomány a mindennapi élet szempontjából is érdekes. Bár minden részletkérdés kutatása nagyon fontos, de a környezettudomány legnagyobb hozadékának a problémák együttlátási képességét tartja. A környezettudomány küldetését az elődöktől kapott természeti örökség megőrzésében és a jövő generációk számára való továbbadásában látja. A környezettudományi ismeretterjesztő tevékenységet a gondolkodó, kritikus társadalomért végzett szolgálatnak értékelte.

Mészáros Ernő (az MTA rendes tagja, a VEAB elnöke, légkörkutató) visszaemlékezett 1992-re, amikor – MTA-közfűlési előadását követően – megalakult az MTA Környezettudományi Elnöki Bizottsága. Sokakkal ellentétben – de *Vida Gábor* akadémikussal egyezően – környezettudomány lényegét már akkor is az ember és a környezet kölcsön-

hatásában látta. A környezettudomány természettudományi területhez sorolása *Náray-Szabó Gábornak* volt köszönhető. A természetben a szférák között folytonos energia- és anyagáramlás van, amelyeket az ember is befolyásol. Az atmoszféra különlegessége, hogy a levegő állandóan mozog és viszi magával a benne lévő anyagokat.

Czelmai Rudolf (az MTA rendes tagja, klimatológus) a klímaváltozásról mint „gonosz” témáról szólt, amelynek három szintjét különböztette meg (1. „maradjon lakható a Föld”, 2. „országérdekek”, 3. befektetői érdek). Ezek közül a befektetői érdek a legnagyobb, mert a klímaváltozás a világ legnagyobb üzlete. Objektív információt csak a tudománytól lehetne kapni, de e téren a tudományos szabadság nyomasztóan megoldatlan! Az IPCC-jelentést az egyes országoknak kritikai vizsgálat alá kellene vetniük.

Németh Tamás (az MTA rendes tagja, az MTA főtitkára, talajkutató) a tanítás, képzés, oktatás, nevelés lényegével kezdte hozzászólását. Megállapítása szerint a legnagyobb hiány sajnos éppen az erkölcs terén jelentkezik. A Föld felszínének mindössze 4 százaléka ideális a szántóföldi művelés számára. Ha 1,3 Mrd ember 1 kilogrammal több húst akarna évente enni, ahhoz 14 millió hektár termőterület lenne szükséges. A hivatalos akadémiai közlemény kiadásának napján, itt, Sopronban jelentette be, hogy az idei Tudomány Ünnepe rendezvénysorozat központi témája – a Föld Bolygó Nemzetközi Éve alkalmából – „A tudomány az élhető Földért” lesz.

Somlyódy László (az MTA rendes tagja, vízmérnök, a BMGE tanszékvezető egyetemi tanára) – halaszthatatlan elfoglaltsága miatti távollétében – írásban küldte el a felszíni vizekkel kapcsolatos hozzászólását. Magyarország és szomszédai hidrológiai szempontból szétválaszthatatlanul összefüggenek, ezért a környezet hidrológiai problémái csak a Kárpát-medencén belüli minél teljesebb szakmai és tudományos együttműködést révén oldhatók meg.

Prof. dr. Padisák Judit (a Pannon Egyetem Limnológiai Intézet Tanszékének vezetője) az EU vízkeret-irányelv hazai vonatkozásait (a „vizek ökológiai lag jó állapotba kerülésének” követel-

ményeit) tekintette át. Az irányelv követelményei szerint az összes hazai tavat és patakot fel kell mérni – hiszen ezeket nem is ismerjük kellőképpen. A víz állapotát a benne lévő élőlények jelzik, így ezek képezhetik a monitoring alapját. A felsőoktatásban e feladat elvégeztetését a hidrobiológia- és a limnológia szakok (szakirányok) segítik. Szorgalmazta a felszíni hidrobiológiai és a mélybeli hidrogeológiai szemlélet egyesítését.



Vida Gábor (az MTA rendes tagja, genetikus) a Homo sapiens-et a ma emberével: minden bajunk okozójával, a *Jubász Nagy Pál*-i Moho insapiens-sel állította szembe, amely a fenntarthatóság követelményét (a gazdaság, a társadalom és a környezet egyenrangúságát) felrúgta, és a gazdaságot tolta előtérbe, így az egykor stabil „háromlábú szék” ingataggá vált, s vele létünk és jövőnk is. A gazdasági növekedés és versenyképesség nem lehet cél, legfeljebb eszköz. A cél – *Robert Constanza*-val egyetértve – egy fenntarthatóbb, kíváncsatos jelen és jövő az egész emberiség számára. A jelenlegi állapot ökológiai fenntarthatatlanságára jellemző, hogy az ember ökológiai lábnyomának világátalaga 2,2 ha/fő, és míg az USA-ban 9,5 ha/fő, ugyanakkor pl. Afganisztánban 0,7 ha/fő, Magyarországon 3,6 ha/fő. Fenntartható fogyasztás esetén 6 milliárd embernek átlagosan 1,8 ha-os ökológiai lábnyommal kellene megelégednie, vagyis illuzórikus, hogy a fejlődő gazdaságok a nyugati világ fogyasztási szintjét valósítsák meg, de a nyugati világ szintje sem tartható. A fenntartható fejlődésről választott idézete: „Te csak prédikálj, Jónás, én cselekszem. Ninive nem él örökké. A tők

sem...” (Babits: Jónás könyve). Az előadó a témához kapcsolódó Magyar Tudomány-beli írása a „<http://www.matud.iif.hu/07dec/15.html>” alatt érhető el.

Láng Edit (az MTA ÖBKI tudományos tanácsadója, növényökológus) szerint az IPCC jelentés igen mostohán bánik az élővilággal, nem sorakoztat fel tényeket az ökoszisztémákra vonatkozóan, és az ökológiai rendszer irreverzibilis változásaira sem fordítottak figyelmet. A természetvédelem mindeddig a konzerváció elvét követte. Új paradigma a proaktív alkalmazkodás („ecological engineering”) koncepciója. Felsőre néhány fontos és kíváncsi jövőbeli integrált kutatási irányt az ökológia számára.

Varga Zoltán (az MTA-DE Evolúciogenetikai és Konzervációbiológiai Kutatócsoport vezetője, zoológus) kulcskérdéseket fogalmazott meg, és fő dilemmaként az egységes, integrált látásmód megőrzésének nehézségét vetette fel. A klímaváltozással kapcsolatosan a medencehelyzet veszélyes voltát kiemelve: a biogeográfiai határzónában fekvés miatt a változásoknak fokozottan kitett az élővilág. Mediterrán, de sztyeppeirányultság is kialakulhat és vizeink is erősen sérülékenyek. Fenntartható-e a biodiverzitás? Az energiával összefüggésben felvetette, hogy valóban zöld-e a zöldenergia. Érintette az új Vásárhelyi-terv, az etikus magatartás is.

Prof. dr. Solymos Rezső akadémikus az erdészeti képviseletében az erdő komplexitásáról beszélt. Kiemelte, hogy az erdő a környezeti tényezők meghatározó eleme. Az erdővel való gazdálkodás ezáltal a környezet védelmével szorosan összefüggő tevékenység. A tartamosság alapelveire épülő erdőgazdálkodás környezetkímélő, végterméke, a faanyag is környezetbarát

termék. Ki kell emelni az erdőgazdálkodás szerepét a vidék megőrzésében, a vidéki munkalehetőségek fenntartásában is. Végül felolvasta a „környezetvédelem tüzparancsolatát”.

Vitaindítójában *prof. dr. Szarka László* a környezettudományi kérdéseket a Föld Bolygó Nemzetközi Éve problémakörével vetett össze. A földtudományok felől közelítve is ugyanaz a következtetés adódik: a környezeti problémákat nem a Föld, hanem az ember okozza. A környezettudományi felsőoktatásban szükséges a generalista-specialista szemlélet összehangolása. *Dr. Konkoly Gyuró Éva* a tájtudomány, a táji szemlélet erősítését szorgalmazta. Véleménye szerint a tájak, mint természeti alapon szerveződő, de ember által formált, egyedi jellegzetességekkel bíró térségek lehetnének azok az alkalmas környezettudományi vizsgálati céltérületek, entitások, amelyekben nem szférákra tagoltan, hanem kölcsönhatásukban vizsgálhatók természet és az ember-kölcsönhatás folyamatai, eredményei és ok-okozati összefüggései. *Dr. Vig Péter* a levegő és az erdő, *dr. Berki Imre* az ökológia problémáit foglalta össze.

A vitában *Lipták József* professzor a környezet-egészségügy jelentőségét húzta alá. *Török Katalin* (az MTA Ökológiai és Botanikai Kutatóintézet igazgatója) az IPCC jelentés ökológiai oldalát igen gyengének tartja. Bejelentette, hogy a biodiverzitás terén az IPCC-hez hasonló projekt indul el. Az MTA főtitkára, *Németh Tamás* szerint a társadalom mai állapota számos frusztráló elemet hordoz, amelyek kihatással vannak a szellemi-lelki egészségre, de nyomai megmutatkoznak a felsőoktatásban is. A gyors eredményeket váró világban a hosszú távú kutatás érdekei súlyosan

sérülnek; a jelenleg divatos projektfinanszírozás csak 2-3 éves, és komoly kérdések megválaszolására alkalmatlan. A vitában felszólalt még *Kovácsné dr. Németh Mária* (a környezetpedagógia fontossága mellett érvelve), valamint – elsősorban a környezettudományi felsőoktatás ügyében – *Mészáros Ernő*, *Czelnai Rudolf*, *Solymos Rezső* és *Náblik András* professzorok.

Az ünnepelt megköszönte a szervezést, majd a felmerült kérdésekre reagálva a környezettudomány, valamint a Kárpát-medence speciális problémáinak európai kezelését értékelte. Véleménye szerint az EU „Green paper” tanúsága szerint a környezeti kérdésekben eluralkodott az egyoldalúan technokrata és urbánus szemlélet, és az életet hordozó bioszféra kérdései elsikkadnak. Nincs fókuszban a Nyugat-Európa szempontjából periférikus Kárpát-medence sérülékenysége sem, amely nem egyedi: térségünk egy ökológiai-lag labilis övezet része, amely a mediterrántól húzódik Kelet-Ázsiáig, amelyet a zárt erdő/erdős-sztyep átmenet jellemez. A környezettudomány lehatárolási és tartalmi problémái valóságosak, de ennek a tudományterületnek nagy pozitívuma, hogy generalista gondolkodásra sarkall. A környezettudományi oktatás soproni kezdeményezését azért tartja kiemelkedő fontosságúnak, mert ezáltal a természettudományi háttér erősítése vált lehetővé az NyME szakjai számára.

A rendezvényen elhangzott előadásokról, hozzászólásokról a Föld- és Környezettudományi Intézet szerkesztett kiadványt tervez megjelentetni.

Dr. Szarka László
Konkoly-Gyuró Éva

NyME Környezet- és Földtudományi Intézet

Eljárás Sajólad miatt

Jogi lépéseket kezdeményez az Európai Bizottság Magyarországgal szemben, mert Budapest megsértette az uniós természetvédelmi szabályokat azzal, hogy nem védte meg a sajóladí erdőt. A Kelet-Magyarországon fekvő sajóladí erdőt – védett területté nyilvánított keményfaerdejével – 2004-ben felvették a Natura 2000 hálózatba, de azt az ott folyó illegális fakitermelés súlyosan megterhelt. A terület számos védett állatfaj számára szolgált menedékkül. Közülük a díszes tarkalepkének, amely az

egyik legveszélyeztetettebb lepkefaj Európában. Magyarország nem hozott megfelelő kiegyenlítő intézkedéseket a pusztítás hatásainak ellensúlyozására.

Az Európai Bizottság ezzel kapcsolatban azzal a kérdéssel is foglalkozik, hogy az élőhelyvédelmi irányelvet átültető magyar jogalkotás alkalmatlan. A bizottság szerint különös aggodalomra okot adó kérdés az új erdőgazdálkodási tervek jóváhagyása előtt szükséges hatásvizsgálat. A terület ezért első írásbeli figyelmeztetést küld Magyarországnak.

A bizottság emlékezteti a budapesti kormányt arra, hogy az európai természet védelmét két kulcsfontosságú jogszabály biztosítja: a madárvédelmi és az élőhelyvédelmi irányelv. Ha egy állam ezeket megszegi, a bizottság jogértési eljárást indít. Az első írásbeli figyelmeztetés után a tagállamnak két hónapon belül kell válaszolnia, amely után a tagállam utolsó írásbeli figyelmeztetést kaphat. Ha a kormány annak nem tesz eleget ismét két hónapon belül, a bizottság az Európai Bíróság elé viheti az ügyet.

Lovas István (Brüsszel)
(Magyar Nemzet)

Az EU Klíma és energia csomagja magyar szempontból

Előzmények

Az Európai Bizottság kidolgozta az EU energiapolitika átfogó Stratégiai Áttekintését és a politika megújítására vonatkozó javaslatait, továbbá a célkitűzések végrehajtását szolgáló Akciótervet, amelyhez az energiapolitika egyes területeiről készített részletes jelentéseket csatolt. Ezen anyagokat kiegészíti a Bizottság éghajlatváltozással kapcsolatosan közzétett stratégiai anyag, amelynek következtetéseire épülnek az energiapolitikai anyagok.

A Bizottság véleménye szerint azért van új energiapolitikára szükség, mert a jelenlegi politika nem felel meg a környezeti fenntarthatóság követelményének, nem biztosítja az ellátás biztonságát, és nem szolgálja kellően az EU versenyképességének és globális pozíciójának megőrzését és javítását.

Az állam- és kormányfők (Európai Tanács, EiT) 2007 márciusában szám szerű célkitűzéseket fogadtak el az éghajlatváltozásért felelős üvegházhatású gázok (ÜHG) kibocsátásának korlátozására, valamint az energiatakarékosság és a megújuló energiaforrások felhasználására. Ennek értelmében:

- az EU globális nemzetközi megállapodás esetén 1990-hez képest 30%-kal, globális megállapodás hiányában egyoldalúan 20%-kal csökkenti ÜHG kibocsátásait 2020-ig;
- az EU 2020-ig szóló előrejelzésekhez képest 20%-os megtakarítást kell elérni az energia-felhasználásban;
- az EU 2020-as teljes energiafelhasználásában 20%-ra kell növelni a megújuló forrásokból származó energia arányát;
- valamennyi tagállamban 2020-ig legalább 10%-ra kell emelni a közlekedési célú üzemanyag-felhasználásban a bioüzemanyagok arányát.

A döntésre váró jelentősebb kérdések:

- a klíma-energia csomagot alkotó jogszabályok architektúrája;
- az európai emissziókereskedelmi rendszer (ETS) irányelv főbb elemei, ezen belül kiemelten az energiaszektorban az aukció fokozatos bevezetése;
- az ETS-en kívüli, illetve a teljes nemzeti kibocsátások megosztási módszere és a számszerű nemzeti kibocsátás-csökkentési célok;

– a szénmegkötés és -tárolás (CCS) jövőbeni kötelező jellege.

Magyarország álláspontja és javaslata

Magyarország álláspontjában rögzített, hogy teljes mértékben elkötelezett az EU állam- és kormányfői által 2007 márciusában lefektetett, az üvegházhatású gázok (ÜHG) kibocsátásának csökkentésére irányuló kötelezettségvállalásának teljesítése mellett. A magyar javaslat azt tartalmazza, hogy az éghajlatváltozás jelenleg az EU szinten kezelendő legsürgősebb környezetvédelmi kérdés és mindent el kell követni annak érdekében, hogy az ún. klíma-energia jogszabályi csomag tárgyalása minél korábbi időpontban befejeződhessen.

Magyarország véleménye szerint a Bizottság által előterjesztett jogszabályi javaslatcsomag – nevezetesen az európai emisszió-kereskedelmi rendszer (ETS) felülvizsgálatáról szóló irányelv és az ETS-en kívüli szektorok tehermegosztásáról szóló határozat – nem veszi kellő mértékben figyelembe, hogy az új tagállamok – jelentős társadalmi és gazdasági költség mellett – kiemelten járultak hozzá az EU27 eddigi kibocsátás-csökkentési eredményeihez, valamint ezen országok gazdasági növekedési ütemét jelentősebben korlátozhatják a jövőbeni közös ÜHG csökkentési célok.

Magyarország nem ért azzal egyet, hogy az Európai Bizottság az állam- és kormányfők döntésével ellentétben a kibocsátás-csökkentések bázisát nem 1990-ben, hanem 2005-ben határozta meg. Ez figyelmen kívül hagyja azt a tényt, hogy míg az EU15 legtöbb tagállama növelte kibocsátásait, addig az új tagállamokban a gazdasági szerkezetváltás eredményeképpen jelentősen csökkent az ÜHG kibocsátás. Ez az EU27 tervezett 20%-os kibocsátás-csökkentéséből önmagában 6%-ot tesz ki, melyet az Európai Bizottság által előterjesztett szabályozási javaslat szinte semmilyen módon nem vesz figyelembe;

Magyarország fontosnak tartja a fenti probléma rendezését. Erre tekintettel javaslatot terjesztett elő, amely – lehetséges megoldásként – visszatér az 1990-es bázisához és a további csökkentések kiindulópontjaként a tagállamok Kiotói Jegyzőkönyvben tett vállalásait veszi alapul.

A javaslat háttere

A tárgyalások során elfogadott magyar álláspont szerint a tagállamokra kötelező célkitűzések megállapítása során az alábbiakat kell figyelembe venni.

1. A hatályos nemzetközi kibocsátás-csökkentési vállalások alapja a Kiotói Jegyzőkönyv. A Jegyzőkönyv általában az 1990-ben fennálló kibocsátási szintet tekinti kiindulópontnak. Az Európai Tanács, illetve a Környezetvédelmi Tanács számos állásfoglalása (következtetése) egyértelművé tesz, hogy az EU jövőbeni kibocsátás-csökkentési vállalásait 1990-hez képest kell meghatározni. Magyarország véleménye szerint nemcsak a közös 20%-os célt, hanem a nemzeti kibocsátás-csökkentési célokat 1990-es bázison, nem pedig az Európai Bizottság által javasolt 2005-ös bázison kell megállapítani.

2. Amikor az EU15 a Kiotói Jegyzőkönyv ratifikálásával egyidejűleg határozott a kibocsátási tehermegosztásról, azt a tagállamok jelentősen eltérő helyzetének figyelembevételével tette meg. A kibocsátások érdemi csökkentését néhány gazdaságilag fejlett tagállam vállalta magára, míg a kohéziós felzárkózás útját járó országok bőséges lehetőséget kaptak ÜHG kibocsátásaik növelésére. Ebben a felzárkózó országok legitim gazdasági növekedési igényének, valamint a korlátozott kibocsátás-csökkentési potenciáljuk tükrében történt megegyezés.

3. A kiotói vállalások tagállami végrehajtása erősen divergál. Míg az EU15 eddigi kibocsátás-csökkentése meglehetősen alacsony maradt, addig a legtöbb új tagállam ezt jelentősen meghaladó csökkentést ért el. Ez részben a korábbi nehézipar összeomlásának, részben pedig a fokozatos gazdasági szerkezetváltásnak volt betudható. Míg tehát a kérdéses időszakban egyes tagállamok a gyors gazdasági növekedés előnyeit élvezték, addig mások a nemzeti össztermék és a lakosság életszínvonalának jelentős csökkenésével szembesültek.

4. A fent hivatkozott európai tanácsi és tanácsi következtetések a szolidaritás és a méltányosság elvének alkalmazására szólítanak fel az új tehermegosztási megállapodás meghozatala során. Így különösen a 2008. évi tavaszi Tanács

* KvVM környezetfejlesztési főosztályvezető

következtetései kifejezetten „a tagállamok eltérő kiinduló helyzetének, körülményeinek, potenciáljának, valamint a már megvalósult eredmények [...]” figyelembe vételére szólítanak fel (18. pont).

4. A magyar értelmezés szerint a Bizottság által előterjesztett jogszabályi javaslatcsomag – nevezetesen az európai emisszió-kereskedelmi rendszer (ETS) felülvizsgálatáról szóló irányelv és az ETS-en kívüli szektorok tehermegosztásáról szóló határozat – nem veszi figyelembe a már megvalósult eredményeket és kevés figyelmet szentel a jövőbeni gazdasági növekedési lehetőségeknek. 2005 mint bázisév használata gyakorlatilag tabula rasát teremt, amely figyelmen kívül hagyja, hogy az egyes tagállamok milyen mértékben járultak hozzá az eddigi eredményekhez.

A javaslat összefoglalása

Magyarország – több hasonlóan vélekedő tagállammal együtt – olyan javaslatot terjesztett elő, amely visszatér az Európai Tanács, illetve a Környezetvédelmi Tanács által lefektetett szempontokhoz. A magyar javaslat lényegi elemei a következők:

A nemzeti kibocsátási célértékek: a központosított ETS integritásának fenntartása mellett Magyarország nemzeti célértékek megállapítását javasolja, amelyek hatálya valamennyi kibocsátó szektorra kiterjed (hasonlóan az EU15 között hatályban lévő megállapodáshoz). Ezek az egységes nemzeti célkitűzések – ellentétben az ETS, nem ETS ágazatok némiképp mesterséges szétválasztásával – mind a tagállami döntéshozók, mind pedig a nemzetközi közösség részére egyértelmű iránymutatást adnak az átfogó ÜHG kibocsátás-csökkentési intézkedések megvalósításához.

A Kiotói Jegyzőkönyv mint a kibocsátás-csökkentés alapja: Magyarország azt javasolja, hogy jövőbeni kibocsátás-csökkentési célokat a tagállamoknak a Kiotói Jegyzőkönyv szerinti vállalásaihoz képest állapítsák meg, nem pedig 2005. évi mért kibocsátásaihoz viszonyítva. Ez a megoldás azon túl, hogy megteremti az összhangot a fent említett tanácsi következtetésekkel (ugyanis így az összes kibocsátás-csökkentést 1990-es bázishoz képest kell meghatá-

rozni), kedvezőbb helyzetbe hozza azokat a tagállamokat, amelyek korai és jelentős kibocsátás-csökkentést hajtottak végre.

A kibocsátás-csökkentés mértéke és megosztása: Magyarország egy egyszerű és átlátható megoldást javasol a jövőbeni kibocsátás-csökkentések tagállamok közti megosztására. Valamennyi tagállamnak 18%-ot kellene csökkenteni a saját kiotói vállalásához képest 2020-ig. Ezek a vállalások számszerűen kiadják az EU27 vonatkozásában a 20%-os teljes csökkentést.

A tárgyalások a francia elnökség alatt felgyorsulnak, de nem becsülhető meg, hogy le is zárulnak, bár erre – különösen – francia részről nagy hangsúlyt fektetnek. Reményeink szerint a 2012 után időszakban egy sikeres és hatásos, az európai elveknek maximálisan megfelelő szabályozási környezetben végrehajtott üvegházhatású gázkibocsátás-csökkentést érnek együttesen az EU27-ek annak érdekében, hogy hozzájáruljanak és jó példát mutassanak a világnak a fenyegető globális éghajlatváltozás elleni küzdelemben.

Minket is veszélyeztet a fajok eltűnése

Éhezés, szomjúság, járványok és természeti katasztrófák várnak a jövő generációjára, ha ilyen mértékben folytatódik a természet kizsákmányolása – figyelmeztet a WWF legújabb, a biológiai sokféleségről szóló tanulmányában. A természetvédelmi szervezet felszólítja a Bonnban egybegyűlt kormányokat, hogy sürgősen dolgozzanak ki egy cselekvési tervet, amely visszafordítja a jelenlegi, a számos faj fennmaradását veszélyeztető, katasztrófabá mutató tendenciát.

2002-ben a világ országainak kormányai azt a célt tűzték ki maguk elé, hogy 2010-ig megállítsák a biológiai sokféleség csökkenését. A legutóbbi WWF jelentés (*Biológiai sokféleség 2010 után / 2010 and Beyond: Rising to the Biodiversity Challenge*) szerint azonban a jelek nem azt mutatják, hogy ez sikerülhet. Az emberi élet minősége és biztonsága nagy mértékben függ az élelemtől, az ivóvíztől, a gyógyszerektől és a természeti katasztrófák elleni védelemtől. Hogy mindezek a jövőben is mindenki számára elérhetőek legyenek, meg kell védenünk a fajokat és a természetes élőhelyeket.

A tanulmány a WWF által kialakított Élő Bolygó Indexen (LPI) alapul. Az 1970 óta gyűjtött adatokat felhasználó mutató megközelítőleg 1500 faj populációjáról mutat trendeket. Az utóbbi 30 évben ezen trendek túlnyomó része csökkenő jellegű volt.

„A biológiai sokféleség biztosítja a bolygó egészségét, és közvetlen hatása van ránk, emberekre is. Ha a folyamat folytatódik, emberek millióinak az élelmiszer-ellátása válhat bizonytalaná kártevők vagy betegségek miatt, ivóvízhez pedig nem, vagy csak ritkán juthatnak hozzá. Kevesebb fajból kevesebb új gyógyszert tudunk előállítani, és a természeti katasztrófákkal szemben kevésbé leszünk ellenállóak.

2002-ben az egyezmény aláírói pontos célokat tűztek ki annak érdekében, hogy globális, regionális és nemzeti szinten jelentősen visszaszorítsák a biológiai sokféleség csökkenését. A WWF mostani jelentése szerint azonban ez nemcsak hogy nem valósult meg, de olyan helyzet alakult ki, ahol a környezetvédelmi minisztériumok a legfelsőbb szintű segítség nélkül nem tudják visszafordítani a jelenlegi tendenciát.

Az egyezményt aláíró országok képviselői

selői Bonnban tartották a Biológiai Sokféleség Egyezményt aláíró felek kilencedik találkozóját.

Hogy a fajok sokféleségének védelmét és fenntartható használatukat kiemelt jelentőségű politikai ügyként kezeljék, a WWF a következőket javasolja az egyezményt aláíró feleknek:

- dolgozzanak ki egy a környezetvédelmi, a mezőgazdasági, a pénzügyi és az egészségügyi tárcákkal közösen, azonnal végrehajtandó cselekvési tervet, amely képes a biológiai sokféleség csökkenését 2010-ig mérsékelni;

- tegyenek eleget azon a kötelezettségüknek, hogy a helyi lakosok részvételével a védett területek hatékony rendszerét működtessék a javak igazságos elosztását is szem előtt tartva;

- tűzzék ki célul, hogy 2020-ig az erdőirtás évi nettó értéke nulla legyen. Kezdeményezzenek együttműködést a Biológiai Sokféleség Egyezmény és az ENSZ Éghajlatváltozás Keretegyezménye között, hogy csökkentsék az erdőirtásból és az ezzel járó bolygatásból származó üvegházhatású gázkibocsátást.

Figeczky Gábor

a WWF Magyarország természetvédelmi igazgatója

Megújuló energia – FA konferencia

Megújuló energia – FA címmel konferenciát szervezett október 2-án az Ipoly Erdő Zrt. és az Országos Erdészeti Egyesület Megújuló Energia Szakosztálya az Európai-regionális Biomassza Napok magyarországi főrendezvényeként.

A konferenciára Balassagyarmaton, az Ipoly Erdő Zrt. székházának nemrégiben átadott konferencia-termében került sor. Az érdeklődés – kettő híján száz résztvevő – meghaladta a szervezők várakozást és majdnem a terem befogadóképességét is.

A színhely kiválasztásában szerepet játszott, hogy az Észak-Magyarország régió az ország legerdősültebb régiója és ezen belül is Nógrád a legerdősültebb megye.

A konferencia szervezőinek célja az, hogy ráirányítsák a figyelmet a fa, mint megújuló energiaforrás használatának lehetőségeire. Vizsgálják annak mai módszereit és mutassanak fel a jövőben járható utakat.

Jó energiaforrás a fa?

A címbeli kérdés körül folyamatos viták zajlanak a médiában. Gyakran negatív, elítélő nyilatkozatok olvashatók a fa energetikai célú hasznosításáról. Érdeemes azonban végiggondolni mi is zavarhatja azokat, akik a fa energetikai célú felhasználását kérdőjelezik meg.

Az emberiség történetében az egyik legrégebben használt energiaforrás a fa, amelynek a parázsán sült az addig nyersen fogyasztott hús és mellette meledgett elődünk. 1860-ban az emberiség energiastuktúrájában még 70%-ot képviselt a fa. Részben a fa energetikai célú hasznosításának lett következménye az erdőkkel borított terület nagyarányú csökkenése.

Európában és ezen belül Magyarországon is a II. világháború után megállt az erdőterület csökkenése, sőt jelentősen nőtt az erdőterület nagysága és az élőfakészlet.

Magyarországon a felhasznált primer energiahordozó – 1100 PJ körüli érték – cca. 2,5%-át képviseli a fa. A hazai készletekből származó energiaforrásoknak azonban mintegy 8%-át adja az erdő, a megújuló energiaforrásoknak pedig több mint fele mennyiségét.

Nem elhanyagolható ez a mennyiség, amikor az importfüggőség az energia terén (is) egyre kockázatosabb.

Azt gondolom érdemes végiggondolni az erdőben rendelkezésre álló forrás-



Balról: dr. Jung László, Kiss László és Mizik András

sok jobb hasznosítását. Értem alatta a fakitermelési apadék felkészítését, az üzemtervi lehetőség nagyobb arányú kitermelése módszereinek megkeresését.

Az biztos, hogy Magyarország energiaigényét nem tudja biztosítani az erdő. Elengedhetetlen azonban ezt az erőforrást is – a fenntarthatóság és az erdő többi funkciójának szem előtt tartásával – a lehető legjobban hasznosítani.

A felhasználói oldalon pedig meg kell becsülni a fát, mint energiaforrást. Energia-hatékony rendszerek kialakítására kell törekedni a fa hasznosítása során (is).

A fa energetikai hasznosítását támadó vélemények alapja éppen a kevésbé energia hatékony erőművi hasznosítás. Kétségtelen azonban, hogy az erőművek megjelenése mozdította meg az ezredforduló után a tűzifapiacot és mutatótt rá a tűzifa értékére.

A kutatásra-fejlesztésre és a hatékony eljárások elterjedésének támogatására van szükség mind a termelők, mind a felhasználók oldalán.

A konferencia

Mindenekelőtt azonban tisztában kell lennünk azzal, hogy mennyi fa áll rendelkezésünkre a magyarországi erdőkben egyáltalán és ebből mennyi hasznosítható energetikai célra.

Milyen lehetőségek állnak rendelkezésünkre, hogy bővítsük a forrásokat és a felhasználási területeket.

Milyen eszközöket használunk az energiatermelés megvalósítására.

A konferencia előadói az előbb vázolt szempontok alapján járták körül a kérdést a rendelkezésre álló idő keretei között.

A szervezők törekedtek a minél szélesebb körű bemutatásra, de a dolog természeténél fogva minden nem kerülhetett részletes kifejtésre.

Nem beszéltünk a kutatás eredményeiről és jelenleg folyó tevékenységről a tárgyban. Csak érintőlegesen került szóba a támogatási források igénybevételeként a lehetőség vagy lehetetlensége a fa energetikai hasznosításának területén.

Kiss János az FVM Természeti Erőforrások Főosztálya vezetője a magyar erdők fakitermelési lehetőségét és a használat jelenlegi arányait mutatta be. Az évi 10 millió m³ üzemtervi lehetőséggel szemben csak 7 millió m³ fát termelünk ki évente. A következő harminc év véghasználati fakitermelési lehetősége országos szinten kiegyenlített. Fokozatos fatömeg-felhalmozó-



dást figyelhetünk meg, a negatív vágás-érettségi mutatójú állományokban mintegy 27 millió m³ fatömeg halmozódott fel. Eközben az ország erdőterülete évi átlagban 10 000 ha erdőtelepítéssel növekszik. Tehát túlhasználat nincs a magyar erdőkben. Inkább a tartalékok növekedése tapasztalható.

Kondor István a Heves megyei MGSZH Erdészeti Igazgatóság igazgatója az Észak-Magyarország régió erdőit mutatta be és ismertette a fahasználat tényeit és lehetőségeit. A régióban az üzemtervi lehetőséghez képest a fakitermelés aránya nem éri el a 60%-ot. A régióban nagy a természet szerű erdők aránya és ennek következtében az erdőfelújításban dominál – 73% – a természetes mageredetű felújítás. Ez természetesen azzal jár, hogy a fahasználati munkák csak a tenyészidőszakon kívül végezhetők és a felújultság determinálja a fahasználatot. A fahasznosítás tervezésénél az ökológiai szempontokat maximálisan figyelembe kell venni. Álláspontja szerint, akkor tekinthetjük a fát megújuló energiaforrásnak, ha az tartamos, fenntartható erdőgazdálkodás eredményeként kerül ki az erdőből.

Magyarországon egyedülálló megvalósulást mutatott be **Purker Walter**, Pornóapáti – nyugat-magyarországi kistérség – polgármestere.

A településen 2003 és 2005 között – a település határában levő erdőkből ki-termelhető fa felhasználására – fűtőművet hoztak létre. A faluban távhővezeték épült ki. Így a rácsatlakozóknak kényelmes és a gáznál olcsóbb hőellátást tudnak biztosítani. A helyi gazdák erdeiből kikerülő alacsonyabb rendű tűzifát aprítják és ez az automatikusan működő kazán fűtőanyag.

Az előadó hangsúlyozta, hogy a létesítmény létrehozásához a település maximális összefogására, az akkor elérhető pénzügyi források és támogatások teljes körű kihasználására volt szükség. Meg kellett küzdeniük a gázlobbi ellenhatásával is.

Magyarországon még egyedi megoldásnak számít a fa alapú településfűtés, de Ausztriában, Németországban már hagyományai vannak.

A darabos tűzifa legjobb hatásfokú elégetésére – 85-90 % – a fágázósító kazánok alkalmasak. Egy ilyen, Magyarországon forgalmazott kazáncsaládot mutatott be **Szabó Angéla** és **Sebján Csaba**, a Benigold Kft. munkatársai. A kazán a hagyományos vegyestüzelésű kazánhoz képest lényegesen jobb hatásfokú, ami tüzelőanyag-megtakarítást eredményez.



Jól szabályozható és bizonyos keretek között programozható is. A gazda közreműködése kell azonban a tüzelőanyag kazánba rakásához.

Falvai Sándor, a Petrics csoport képviselője egy rendkívül korszerű, jó hatásfokú és a kényelmi szempontokat maximálisan kiszolgáló kazáncsaládot mutatott be. Ez a kazáncsalád a faaprítékot teljesen automatikusan, szabályozottan képes elégetni és a gázfűtéshez hasonló kényelmet biztosítani a felhasználónak. A cég a telepített kazánok aprítékkal való ellátását is biztosítja. A cégcsoport más ágazatai apríték termelésére alkalmas faültetvények telepítésével, ill. az aprítéktermelés eszközeinek forgalmazásával foglalkoznak.

Az ebédszünetben gyakorlati bemutatásra kerültek az előadásokban ismertetett kazánok.

A fágázósító kazán az Ipoly Erdő Zrt. kazánházában, ahol két éve működnek ilyen eszközök.

Az aprítékos kazán bemutatása egy kazánbemutató konténerben történt, ahol üzemelés közben láthatták az érdeklődők.

Mindkét kazáncsaládra jellemző, hogy a tökéletes égés biztosításával kielégíti a károsanyag-kibocsátás szigorú szabványát.

A fa alapú közösségi hőtermelés egy nagyobb volumenű megvalósítását mutatta be **Kéri László**, a BIOHŐ Kft ügyvezetője. A fűtőmű a HM Budapesti Erdőgazdaság Zrt. tulajdonában van és 1995 óta szolgáltat fűtést Szentendrén a Katonai Szakképző Iskola számára. 2004-ben megvalósult fejlesztés nyomán már a fában rejlő hőenergia jobb kihasználása

érdekében és a bevételek növelése érdekében villamos energiatermelés is folyik az üzemben koogenerációs rendszerben. (Az áramtermelésre használt nagynyomású, forró gőz a generátorban leadja energiájának egy részét és villamos áram termelődik, majd a továbbra is gőz alakú hőhordozó fűti az épületeket. Így nincs szükség hűtőtoronyra, mint a hagyományos hőerőművekben.) Kéri László elmondta, hogy az üzemük Közép-Európában egyedülálló megoldást képvisel. Az úttörő azonban szembesült azokkal a nehézségekkel, amit az utána jövők már a tapasztalatok alapján elkerülhetnek. A műszaki megoldások egyediek, tisztán biomasszára épül, nincs műszaki tartalékuk. Így nagy erőfeszítésbe kerül a tervszerű üzemelés fenntartása.

Hohol Gábor, az AES Tiszai Hőerőmű Kft. menedzsere a hőerőművi biomassza alapú elektromosáram-termelést mutatta be. Ez évtized elején a szén felhasználású erőművi blokkok a szennyezőanyag kibocsátási mutatójuk miatt kényszerhelyzetbe kerültek. Nagy költségű beruházással szennyezőanyag leválasztó filtereket építenek, leállnak vagy tüzelőanyagot váltanak. Ez utóbbit választották és keresték meg az akkor jelentős tűzifa-elhelyezési gondokkal küszködő erdőgazdaságokat. A gondolatot tett követte és az engedélyezési, finanszírozás szervezési, beruházási és próbaüzemelési folyamatot követően 2004-ben indult meg az üzem szerű termelés. A beruházás finanszírozhatóságához jelentősen hozzájárult, hogy a szén-dioxid-kibocsátási kvótát, évi 148 ezer tonnát, amit a fatüzelés felszabadít, eladták a holland kormánynak. Jelenleg évente 300 000 tonna körüli biomassza fűtőanyagot használnak fel. Ennek egy része tűzifa. Ezenkívül fűrészport, fűrészüzemi darabos hulladékot és más alapanyagokat is használnak. Érdekeltek a források körének bővítésében, pl. energiaültetvények telepítésében, kinincses ártéri bozótosok felhasználásakor keletkező apríték felhasználásában.

Robert Wagner, a bajor C.A.R.M.E.N (Centrales Agrar-Rohstoff-Marketing- und Entwicklungs-Netzwerk) képviselőjében az erdei biomassza felhasználás bajorországi tapasztalatairól tartott előadást. A C.A.R.M.E.N., mint neve is mutatja aktívan részt vesz a biomassza – nemcsak az erdészeti – energetikai hasznosításának kutatás-fejlesztés szervezésében, a kutatási eredmények gyakorlatba való ültetésében, a használat elterjesztésében.



Bajorországban 252 biomasszát felhasználó hőerőmű és 8 villamos energiát is termelő erőmű üzemel. Az előadó néhány tipikus példán keresztül mutatja be a különböző méretű biomassza alapuló energiatermelő üzemeket.

Elmondta, hogy a klasszikus megoldás a fa felhasználásán alapul. Az igények növekedése, a tüzeléstechnikai fejlesztés tette szükségessé és lehetővé a mezőgazdaságból származó biomassza felhasználását is.

Törekednek a beruházás és a működtetés optimumának megtalálására. Így jellemző, hogy nem a hőszolgáltatás csúcs-igénybevételére méretezik a biomassza kazánokat. A rövid ideig fellépő csúcsigény, ill. a nyári időszakban fellépő minimum igény kiszolgálására időszakosan működő gáz- vagy fűtőolaj-kazánokat is telepítenek.

Az ismertetett tipikus megoldások azt mutatják, hogy az egyes biomassza erőművek helyi vagy viszonylag közeli tüzelőanyag-források felhasználásában érdekeltek. A legnagyobb villamos erőmű is csak 6 MW villamos teljesítményű és 80 000 tonna biomassza felhasználású.

Molnár László, a Poplár Magánerdészeti Kft. ügyvezetője a magánerdőgazdálkodó szemszögéből világította meg a fa energetikai hasznosításának kérdéskörét. Az 1997 óta erdőtelepítéssel, erdőgazdálkodással foglalkozó cég 2005-ben vágott bele a fa energetikai alapanyagként való hasznosításába, erőművi beszállításba. Mintegy előremenekülésként nyitották ezt az üzletágat. Ezzel folyamatos árbevételt, kiegyensúlyozottabb pénzforgalmat, a banki finanszírozás mértékének csökkenését érték el. 2007-ben a szőlő- és gyümölcsös ültetvényekben keletkező nyesedék energetikai célú feldolgozását is felvették tevékenységeik közé. Stratégiai céljuk az eddig nem hasznosított anyagok – vágástéri hulladék, cserje, tuskózás során kiemelt tuskók – érté-

ketésének energetikai alapanyaggá való feldolgozása. Szembesültek jó néhány problémával. A feldolgozásnak még nincs kialakult technológiája, jelentős a beruházás igénye, viszonylag magas a költsége. Az elképzelés megvalósításába csak biztos piaci háttérrel

lehetett indulni. Ezt a háttérrel adta a Mátrai Hőerőmű Zrt., amely növeli „zöld áram” termelését biomassza felhasználásával. A biztos piac lehetővé tette a nagy értékű korszerű feldolgozó technológia megvásárlását, ami további lehetőséget biztosít az apríték, mint energetikai alapanyag szélesebb körű hasznosítására.

A jövőre szóló célkitűzésük, a biomassza (apríték) felhasználására alkalmas fűtési rendszerek széles körű elterjesztése. Így a helyben termelt fás biomassza helyi felhasználásával a termelőknek biztos piac, a felhasználóknak pedig olcsóbb, az importtól kevésbé függő energiaforrás ad kölcsönös előnyöket.

Dr. Jung László, az Egererdő Zrt. vezérigazgató-helyettese a biomassza, jellemzően fa alapú „zöld áram”-termelés magyarországi történetét ismertette és beszámolt a magyar energiastratégiában 2020-ig tervezett megújuló energiatermelési elképzelésekről.

2005-ben a megújuló primer energiaforrás felhasználás közel 50 PJ volt. Az összes energiaszolgáltatás kevesebb, mint 5%-a. Ebből a biomassza 43,5 PJ-t képviselt, aminek 2/3 része fa.

Az 1800 GWh „zöld áram” termelésből 1506 GWh biomassza, meg-

határozóan fa alapú volt. Ez az összes villamosenergia-termelés 4,1%-a.

A 2020-ra tervezett mérsékelt fejlődési pálya a biomassza-felhasználás kétszereződését, a progresszív pálya közel háromszorozódását vetíti előre.

A fa ilyen arányú felhasználás-növekedésével természetesen nem számol, nem is számolhat. Az erdőben rejlő tartalékok feltárásával és a fa alapú energiaültetvények elterjedésével számolnak a tervek. 2020-ra mintegy 45 PJ primer energiát jelentő fa energetikai felhasználását vetítik előre.

A megújuló energiahordozók elterjedését, versenyképességük fokozódását a fosszilis energiahordozókhoz képest ma még támogatásokkal segíti az állam. A támogatási rendszernek a hatékonyság, fenntarthatóság, decentralizáció és diverzifikáció szempontjait kell figyelembe venni.

Az energiaipart erős gazdasági érdekek mozgatják. Figyelemmel kell lennünk a folyamatokra, és meg kell védeni az érdekeinket a szabályozások alakításánál!

Az előadások prezentációja megtekinthető az Ipoly Erdő Zrt. honlapján a www.ipolyerdo.hu címen.

Mizik András

Fotó: **Pápai Gábor**

Csúcsminőségű erdészeti gépek a LASCO-tól!

Kihordó szerelvények

7, 9, 12 és 14 tonnás teherbírással, hajtott kerekekkel

Közelítő pajzok

Ágvágógépek

Forgókúpos rönkhasítók

a Lasco szabadalmi védelem alatt álló és bármilyen hidraulikus munkagép felszerelhető hasítóit akár 6 méteres keményfátörzseket is könnyedén elhasítanak! Óránti teljesítményük: 25 m³ - egy fő kezelőszemélyzet mellett!

Rönkmarkolók

(most akcióban!), tolólemezek, kétszész markolók, gödörfúrók

Erdészeti daruk

és traktorra szerelhető univerzális markológépek csaknem 20 típusban

Katalógusrendelés, árajánlatkérés és további felvilágosítás:
LASCO HUNGARY – ERDÉSZETI GÉPEK
H-2094 Nagykovácsi, Róka u. 25.
Tel: 06/26/355012 Mobil: 06/30/4301033, 06/20/3444069
E-mail: lasco.hungary@lasco.at Web: www.lasco.hu

Vihar csapott le az Északerdőre

A Bükk hegységben, az Északerdő Zrt. Lillafüredi és Keletbükki Erdészeti Igazgatóságainak területén 2008. október 30-án csak pár percig tartó szélvihar volt, azonban a keletkezett kár mértéke döbbenetes!

A károsodott erdőállományok 95%-a bükk, túlnyomórészt idős, 90 év feletti korú. A fák 60%-át kidöntötte, 40%-át szilánkokra törte, szétcsavarta a szél.

A vihar Bánkúttól Tardona községig mintegy 300–400 méteres sávban tarolt. A legjelentősebb műszaki kár a tönkrement bánkúti sípálya és létesítményei. Ezek mentén jelentősen túltartott bükkösök voltak, melyekben nem maradt ép állományfolt, így az érintett teljes területen ki kell termelni az anyagot. A fák között lévő acél sífelvonó kötélrendszerei elszakadtak, letépett villanyvezetékek fekszenek a kidőlt fákkal összekeveredve a földön, ami rendkívül veszélyessé teszi a faanyag letermelését.

A Keletbükki Igazgatóság területén fokozottan védett területeken vonult végig a vihar. A hónap elején az OEE helyi csoportja számláló erdőket bemutató szakmai napot tartott. Ezeknek az állományoknak jelentős hányadát tarolta le a szél.

Az erdészeti hatósággal és az illetékes természetvédelmi kezelővel (a Bükk Nemzeti Parkkal) közösen folytatott szakértői becslések, a károk felmérése befejeződött. Az erdőtervi adatokkal történt összevetés alapján becsült tönkrement faanyag mennyisége megközelíti a 25 000 köbmétert. Az életveszélyt elhárító és a további károkat megelőző munkák azonnali megkezdhe-



tőségéhez az engedélyeket megkaptuk, mindkét fél segítséget nyújt a gyorsított hatósági eljárás lefolytatásához.

A fakitermelés és a nagy területű mesterséges felújítás többletköltségeit, valamint az utakat, műszaki létesítményeket ért károkat is figyelembe véve a jelenlegi becsült összes kárérték százmilliós nagyságrendű.

A nagy bajban kis segítség, hogy az idei bükkmagtermés alapján remény van a mintegy 60 hektáron szükségessé vált újraerdősítésben a mesterséges felújítás arányának csökkentésére.

Az Északerdő Zrt. pénzügyi gazdálkodását teljesen felborítja a bekövetkezett rendkívüli fakitermelés és a szükségszerű erdőfelújítás nagyságrendje. A kár mintegy 300 millió forint. Az értékvesztett (roncsolt, széthasadt) faanyag gyors hasznosítása komoly szakmai feladat.

Nehezíti a helyzetet több, a területen áthaladó országos turistaút, mind a gyors felszabadítás kényszere, mind a „katasztrófaturizmus”.

Rencsiné Ágh Márta

sajtószóvivő

Fotó: **Északerdő**



Együtt az európai erdőkért!

Az Európai Erdők Hete olyan nemzetközi kezdeményezés, melynek célja, hogy ráirányítsa a társadalom, a média, a különböző szakmák és a döntéshozók figyelmét az erdők társadalmi hasznosságára, kiemelten az éghajlatváltozás mérséklésében betöltött szerepére és az erdésztársadalom munkájára. Az FVM Természeti Erőforrás Főosztálya a hazai erdőgazdaságokkal és számos hazai civil szervezettel összefogott, hogy a hazai keretek között már évek óta ősszel megtartott Erdők Hete rendezvénysorozat ebben az évben minden eddiginél összehangoltabban, az európai folyamathoz csatlakozva kerüljön megrendezésre.

Három helyszínen voltak központi rendezvények, így Pécsen, Nyíregyházán és Budapesten, illetve országszerte az állami erdőgazdaságok, erdei iskolák szervezésében színes programok megtartására került sor. Mindezek az események és élményt adó gyermekprogramjaink – reményeink szerint – sok ezer gyermeknek és szüleiknek hoznak új ismereteket, vidámságot, amelyek mind egy-egy apró lépést jelentenek a társadalom és az erdő kapcsolatának erősítésében.

Az Európai Erdők Hete szervezésében együttműködik az Európai Bizottság, a FAO, az UNECE (United Nation Economic Commission for Europe) és az Európai Erdők Védelméért Miniszteri Konferencia.

A képzeletbeli startpisztoly Budapesten, a Vajdahunyad várában dördült el, ahol felelős vezetők rövid szakmai helyzetértékelésével kezdődött az eseménysorozat.

Előadást tartottak *Sirman Ferenc* FVM szakállamtitkár, *Maria Kadlecikova* FAO Közép-Kelet Európai Regionális Iroda vezetője, *Haraszthy László* KvVM szakállamtitkár, *Benedek Fülöp* vezérigazgató-helyettes Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt., *Luzsi József* elnök, MEGOSZ, *Pethő József* elnök, OEE és *Figeczky Gábor* igazgató WWF. Valamennyien hangsúlyozták a rendezvény fontosságát, és reményüket fejezték ki, hogy az európai erdők és az azokban munkálkodók nemcsak szándéka az elkövetkezendő évek rendezvényei során célba érnek. Újságírói kérdésre Maria Kadlecikova javasolta, hogy az erdő népszerűsítésére az érintettek nyújtsanak be pályázatot, melynek kedvező elbírálásához a maga részéről minden segítséget megad. Emlékeztetett arra, hogy a FAO támogatja bújáki program összefoglalójáról lapunk mellékletet tett közzé.



Balról: Figeczky Gábor, Haraszthy László, Maria Kadlecikova, Sirman Ferenc, Benedek Fülöp, Luzsi József és Pethő József

A sajnos csak kis létszámban jelenlévők gazdag propaganda- és szóróanyagot, köztük az országos rendezvényeket összefoglaló programfüzetet kívül ízlésesen kivitelezett DVD-t, matricát, könyvjelzőt kaptak. (A FAO képviselője, Kadlecikova

asszony külön kiemelte a szervezők ez irányban végzett kiemelkedő munkáját.)

Délután a szülők, gyermekek szép számmal vették birtokba a vár udvarát és különféle játékokkal, feladatokkal köszöntötték az Erdők Hetét.



Európai Erdők Hete megnyitó Pécsen



Ez évben Magyarország is csatlakozott a 46 európai ország részvételével zajló EURÓPAI ERDŐK HETE rendezvényeihez, melynek kiemelt témája az energia, a víz, a klímaváltozás és az erdő kapcsolata.

(Az Országos Erdészeti Egyesület Erdészeti Erdei Iskola Szakosztálya 1996. évi szolnoki alakuló ülésén már felvetődött a gondolat az ERDŐK HETE rendezvény-sorozat elindításáról.)

A Mecseki Erdészeti Zrt.-t az a megtiszteltetés érte, hogy – Budapest és Nyíregyháza mellett – Pécs adhatott otthont az EURÓPAI ERDŐK HETE program-sorozat egyik kiemelt megnyitójának.

A Mecseki Erdészeti Zrt. célja az volt, hogy közelebb hozza az erdőt a városhoz, és az érdeklődők megismerhessék az erdő sokszínűségét, legértékesebb adományait, mindezek mellett a rendezvényen való részvétel a családok szórakozását is jelentse. A részvénytársaság céljainak elérése érdekében Pécs legszebb terét, a bel-

város szívében lévő Jókai teret választotta a rendezvény helyszínül.

Az ünnepségen *Káldy József*, a Mecseki Erdészeti Zrt. vezérigazgatója köszöntötte az érdeklődőket. Beszédét - a

rendezvény fő gondolatait kifejtve - két fontos üzenettel fejezte be:

„Üzenem mindenkinek, ne féltsék az erdésztől a magyar erdőket.

Jó kezekben vannak az állami erdők!”

Gráf József, földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter hangsúlyozta, hogy a következő 35-50 év feladata az lesz, hogy a jelenlegi 20,1%-ról 27%-ra növeljék az erdőssűrűséget, ami 686 ezer hektár új erdő telepítését jelenti.

A megnyitót követően kerekasztal beszélgetésre került sor a Művészetek és Irodalom Házában, miközben a teret a gyerekes családok vették át. A VKE Magyar Vadászklubt Egyesület képviselőiben gyerekek és felnőttek egyaránt szórakoztatták a látogatókat. *Dr. Herpay Ágnes* fagottművész és *Huszics Ibolya* zongoraművész adtak nagy sikerű koncertet. A kicsik zenés formában tanulhatták meg, hogy mekkora kincs is az erdő, a Hangoló Zenés Gyermekszínház előadásában „Fákban rejlő kincseink” címmel. A színes programok sora ezzel még nem ért véget, az egész na-



pos családi programok keretében voltak kézműves foglalkozások, vetélkedő az erdővel kapcsolatban, játékszerek fából, valamint fotókiállítás, illetve a gyerekek a Bóbita Bábszínház játékos mesefonalán vehettek részt.

Várady József, a Sásdi Erdészet igazgatója és *Horváth Péter*, erdőgondnok válaszolt a járőrelők erdőgazdálkodással kapcsolatos kérdéseire. A fa érdekes felhasználására láthattak példát azok, akik megtekintették *Scholtz Péter*, erdőművelési főmunkatárs göcsörtös fákból készült bútoraiból nyílt kiállítást.

Hajdu Szilvia

PR és marketing munkatárs

Fotó: **Guba Csaba**

Európai Erdők Hete

Pál Miklós növénytanprofesszorról, a Nyíregyházi Főiskola egyik alapítójáról kapta nevét a NYÍRERDŐ Nyírségi Erdészeti Zrt. Nyíregyházi Erdészetében kialakított Erdészeti Oktatóközpont.

Az Erdészeti Oktatóközpont kialakítása egy átgondolt, több éven át tartó fejlesztés része, amely a Nyíregyházi Önkormányzattal egyeztetve zajlott le – mondta *Kaknics Lajos*, az erdőgazdaság vezérigazgatója.

A fejlesztés összesen több mint százmillió forintba került, a pénz egy része a tulajdonos ÁPV Zrt. támogatásából származik, a többit pedig a NYÍRERDŐ Zrt. saját költségvetéséből gazdálkodta ki.

Az avatáson részt vett *dr. Forgács Barnabás*, a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium szakállamtitkára; *dr. Jánosi Zoltán*, a Nyíregyházi Főiskola rektora; valamint *Ormos Balázs*, az Országos Erdészeti Egyesület főtitkára. A Sóstói Parkerdőben egész napos családi program várta az érdeklődőket.

* * *

Debrecenben a Diószegi Sámuel Erdei Művelődési Ház volt a programok helyszíne. Az érdeklődők megismerkedhettek a Debreceni Nagyerdőben folyó természetsszerű erdőgazdálkodással, emellett bemutatkozott az Erdei Iskola, valamint az Erdészeti Múzeum is. Sor került *dr. Szemerédy Miklós* erdőmérnök „A Debreceni Erdőspuszták 3” című könyvének bemutatására, a gyerekeket pedig foglalkoztató-ház várta, ahol a fafaragás és a madárodú-készítés rejtelseibe kóstolhattak bele.

A Debreceni Erdészet központjában volt a már hagyományossá vált Nagyerdő emlékünnepe; a Debreceni Nagyerdő Napján a különböző szakmai szervezetek képviselői megkoszorúzták a védetté nyilvánítás emlékoszlopát. A Nagyerdő északkeleti sarkának egy harmincektáros tölgyesét 1939 októberében nyilvánították védetté. A magyar Természetvédelmi Törzskönyvben az egyes sorszámokon ez a terület szerepel. Az Országos Természetvédelmi Tanács



1972-ben 35 hektárt helyezett természetvédelmi oltalom alá, és a védett terület nagysága mára már megközelíti az 1100 hektárt. A NYÍRERDŐ Zrt. Debreceni Erdészet Kartács utcai központjának udvarán egy kopjafa emlékeztet a jeles eseményre.

A programot az „Ezerarcú fa” címmel fafaragó népművészeti kiállítás és kézműves foglalkozás színesítette. A Bolyai János Általános Iskolában az erdőt és az erdészek munkáját bemutató filmeket vetítettek a gyerekeknek, az Árpád Vezér Általános Iskolában pedig a témához kapcsolódó mesejátékokat mutattak be. Délután erdőismereti akadályverseny helyszíne volt a Debreceni Nagyerdőben levő Borostyán Tanösvény.

Ugyanezen a napon *Gúthpusztán*, az alföldi erdőket, az erdőgazdálkodás ökológiai jelentőségét mutatták be egy erdei séta során a Gúthi Erdészet munkatársai. Bepillantást nyerhettek a résztvevők a régi erdészeti tevékenységeket – faszénégetés, tűzkovácsolás és szíjgyártás – űzők munkájába. A programot erdei ügyességi versenyek tették emlékezetessé.

Kép és szöveg: **Vereb István**



Európai Erdők Hete

A Pilisi Parkerdő Zrt. csatlakozott a Természetvédelmi Világszövetség (IUCN) Countdown 2010 mozgalmához, melynek célja a biodiverzitás csökkenésének megállítása. Az Európai Erdők Hete rendezvénysorozat keretében szervezett ünnepségen a csatlakozási nyilatkozat aláírása mellett a szakmai és civil közönség megemlékezett az ország legregyebbi erdei iskolájának, a visegrádi Erdei Művelődés Házának 20 éves jubileumáról is.

Több mint 700 szervezet csatlakozott eddig a Természetvédelmi Világszövetség (IUCN) biodiverzitás megőrzése céljából kezdeményezett nyilatkozatához. Magyarországon a Pilisi Parkerdő Zrt. az első között vállalt kötelezettségeket a Countdown 2010 nevű programban.

Az ünnepélyes nyilatkozatot *Zambó Péter*, a Pilisi Parkerdő Zrt. vezérigazgatója és *Marghescu Tamás*, az IUCN európai regionális igazgatója írta alá. „Különösen öröndetes, hogy Magyarországon a csatlakozási nyilatkozatot egy gazdálkodó szervezet az első között írta alá. Ugyanis a gazdálkodók konkrét vállalásai garantálják leginkább a természetes változatosság megőrzését.” – mondta Marghescu Tamás.

Az Európai Erdők Hete rendezvénysorozat részeként szervezett ünnepségen a résztvevő erdészek, természetvédők, pedagógusok és civil szervezetek tagjai megemlékeztek az ország legregyebbi erdei iskolájának, a Mogyoró-hegyi Erdei Művelődés Házának 20 éves jubileumáról. Az erdei iskola fennállása óta több mint 100 ezer gyereket fogadott. Jelenleg évente 6000 gyerek

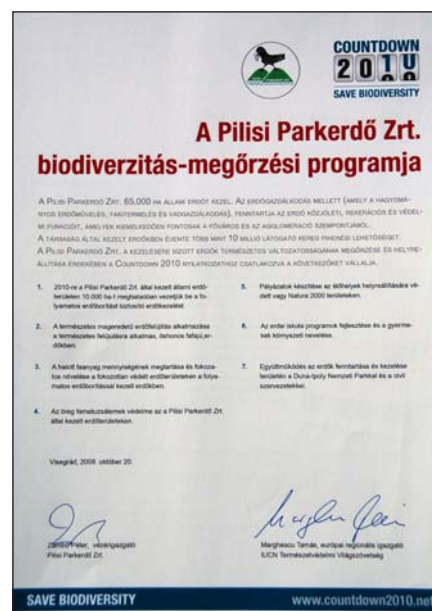
táborozik itt, főleg a kisiskolás korosztályból, de egyre több az óvodásoknak vagy éppen a felnőtteknek szóló program is az intézményben.

Magyarországon már 12. alkalommal rendezik meg az Erdők Hete rendezvénysorozatot, amely idén európai szintre emelkedett. Az Országos Erdészeti Egyesület által szervezett eddigi programokat az Egyesület főtitkára mutatta be.

Az ünnepség után délután két szekcióban a meghívott szakemberek a környezeti nevelés („Ablak az erdőre”) és a természetközeli erdőgazdálkodás („Sokszínű örökerdő”) aktuális regionális kérdéseivel foglalkoztak. A program célja az együttműködés erősítése a térségben az erdészet és a hivatásos valamint civil természetvédelem és egyéb szervezetek között.

Az ünnepségen beszédet mondott:

Zambó Péter, *Marghescu Tamás*, valamint *Csépányi Péter* termelési és természetvédelmi főmérnök, Pilisi Parkerdő Zrt., *Lapos Tamás* osztályvezető, FVM Természeti Erőforrások Főosztálya Erdészeti Osztály, *dr. Magyar Gábor* igazgató, WWF Magyarország, *Ormos Balázs* főtitkár, Országos Erdészeti Egyesület, *Békefi Andrásné Moór Györi*



gyi, Erdei Művelődés Háza vezetője, Pilisi Parkerdő Zrt.

A hivatalos megnyitó után a gyerekek és a vendégek meglátogatták a Nagyvillányi Erdészeti Tanösvényt.

Lomniczi Gergely
Fotó: **Pápai Gábor**



Európai Erdők Hete

A mindennapi erdőgazdálkodásában is fontosnak tartja a természetvédelmet a Gemenc Zrt. „Meggyőződésünk szerint csak a generációkon átívelő természet-szeretetről fakadó természetvédelem lehet sikeres. Mindezt az „Európai Erdők Hete” alkalmából általános iskolások oktatásával kezdjük egy üres vágsterület felújítását” – jelentette ki *Csonka Tibor* vezérigazgató. Emellett színes programokkal – természetfotósoknak megrendezendő workshopkal, családi erdei akadályversennyel, tanösvényi túrákkal és nyitott pörbolyi Ökoturisztikai Központtal – várja az erdőt és a természetet kedvelő közönséget.

A pörbolyi Ökoturisztikai Központban elméleti és gyakorlati képzésben részesülhetnek a természetfotózás szerelmesei. Délelőtti előadáson és szakmai beszélgetésen vehetnek részt az érdeklődők, melyeknek témája a természetfotózás módszerei, eszközei. Délután gyalog és kisvasúttal egy terepi fotóki-ránduláson próbálhatják ki tehetségüket a jelentkezők.

A Gemenci Erdő- és Vadgazdaság mindennapi gazdálkodásában is fontosnak tartja a természet védelmét. Fon-



tosnak tartja a társaság, hogy már gyermekkorban megismerjék az emberek az erdő létrehozásának, kezelésének folyamatait. A Gemenci Erdei Vasút keselyűsi megállója melletti „Őcsény 30C” erdőrészletben olyan tanösvényt is kialakítanak, amelynek segítségével az elkövetkező években a látogatók végigkísérhetik egy új erdő létrehozásának és fejlődésének állomásait.



GEMENC Zrt.

a természet szolgálatában

Megtekinthették a fafaragás és szobrászat-bemutatót, meghallgathatták a gyógynövények gyűjtéséről és felhasználásáról szóló előadást. Túrázhattak szakvezető segítségével a Malomtelelő-tanösvényen, a Nyéki-holt Duna tanösvényen valamint megtekinthették az állandó kiállításokat is a Lassi Halászlát Múzeumban, a méhészeti és az erdészeti kiállítást.

Csiszár Angéla

Baricz Árpád



A nyílt nap során általában mindent ki lehet próbálni, meg lehet ismerkedni valamely cég termékével. Az Ipoly Erdő Zrt.-nél egy érdekes „termék” az erdő, és az azzal dolgozók életének, munkájának bemutatását tűztük ki célul. Sajnos nem tudjuk érzékeltetni igazán száraz mondatokkal a színes programokat, de reménykedünk, hogy a sok száz hozzánk érkező maradandó élményekkel távozott, és vissza is vágyakozik majd erdeinkbe.

Az Európai Erdők Hete keretén belül az Ipoly Erdő Zrt. „Erdei nyílt napok az Ipoly mentén” című programsorozatán a látogatók hat erdészetenél, illetve a Társaság központjában vehettek részt érdekes szakmai programokon. A



Nagymarosi Erdészetenél, „Kittenberger Kálmán nyomában” járhattak a „Ki a vadász?” c. kiállítás megtekintése során, illetve digitális fotótanfolyam keretében ismerkedtek a természet csodáival. A Salgótarjáni Erdészetenél nyílt erdészeti kiállítás várta a családokat, a Királyréti Erdészetenél terepi előadást hallhattak a folyamatos erdőborításról, sőt facsemetét ültethettek a lékekbe. A Kemencei Erdészetenél a Domszky Pál Erdészeti Erdei Iskola életébe pillanthattak bele szakmai előadásokon és játékos programokon keresztül, de megízlelhatték a finom erdei termékekből készült egytálételt is. A Balassagyarmati Központban előadásokat hallhattak a modern fafelhasználás témájában. A Váci Erdészet-



nél a Gyadai Tanösvény bejárása során hallhattak az erdőgazdálkodás jelentőségéről a világban, és akár örökbe fogadhatták a tanösvény mentén álló famatuzsálemeket is. A Diósjenői Erdészetenél az erdészek emlékfájának koszorúzása után vezetett túrákon lehetett a Börzsöny erdeivel ismerkedni, miután az erdészek által szabad tűzön készített finomságokat is megízlelhatték. De láttuk a motorfűrész betetés közben, rajzoltunk az élményeinkről, és a hálás gyermekekkel rengeteget játszottunk, nevettünk. A háromnapos eseményfolyamat „Zenei élmények az erdőből” címmel esti zenei koncert zárta le, a székház konferencia-központjában.

Ennyi a rövid hír, de mennyi szépség, íz, érték került a kirándulótársnyába, ezt csak az tudhatja, aki részt vett rendezvényeinken. Jövőre is visszaváruunk!

Kép és szöveg:

Nagy László-Lengyel László



Európai Erdők Hete

A SEFAG Zrt. is csatlakozott ahhoz a felhíváshoz, amely az október 20. és 24. közötti időszakot az Európai Erdők Hétévé nyilvánította.

A somogyi programsorozat 22-én a tókaji parkerdőben *Pintér Ottónak*, a Zselici Erdészeti igazgatójának a sajtótájékoztatójával kezdődött, majd színes program várta a résztvevőket. Az általános iskolás csoportok forgószínpadszerűen váltogatták a helyszíneket, amelyeken erdőismereti totó, természetvédelmi erdei séta, erdei tornaóra szerepelt, valamint vetített képes előadás hangzott el az erdőről és az erdőgazdálkodásról. Ezeket a programokat a Zselici Erdészeti munkatársai vezették, de *Ferencné Fogarasi Éva* irányításával

képzőművészeti alkotások is készültek a természet anyagjaiból.



A Kaposvár-közi helyszíneken kívül a megye más részein is megszólították az erdészetek az iskolásokat – egyebek között a szilágyi erdei iskolában és Igalban is szépszámu résztvevő mellett zajlottak az események.

A különféle vetélkedők és erdőismereti totók helyezettjei tárgyjutalomban részesültek, míg a győzteseket – a tárgyjutalom mellett – osztálytársaikkal együtt meghívta a SEFAG Zrt. egy egy napos tavaszi kisvasúti kirándulásra Mesztgyőre.

Kép és szöveg: **Detrich Miklós**



A hajdan volt legelő helyén zöldellő erdő szélén *Kulcsár Zsolt*, a VERGA Zrt. vezérigazgatója köszöntötte a parkerdő átadására megjelent vendégeket. *Dr. Szeredi Péter* kabinetfőnök ünnepi beszédéből idézünk:

*„Királyi multság erdőkben sétálni,
Árnyékos utcáin fel s alá járkalni,
Fülemile éneklésén,
Gyöngye szellő legyezésén
Örömet nevelni,
Kedve szerint élni.»*

Faludi Ferenc versrészlete szerint mi itt most „királyi multság” részesei vagyunk. A hétköznapi rohanása, pörgése után megnyugodni, a jó levegőre, a természetbe, az erdőre vágyunk. Örömmre szolgál, hogy a veszprémieknek és a környékieknek egy újabb lehetőséget kínálhatunk. Azért vagyunk

itt, hogy kitárjuk egy újabb erdő jelképes kapuját. A VERGA Zrt. területén több ilyen erdő is van: például a Hubertus Erdei Iskola, az Ámos-hegyi Pihenő-erdő, a zirci Pintér-hegyi és az árminvölgyi Parkerdő, valamint az alsóperei Nádasdy Arborétum. Mostantól pedig a Gulya-dombi Parkerdőt is látogathatják a környéken lakók és az ide látogatók.



A mai erdőt látva szinte hihetetlen, hogy 80-90 évvel ezelőtt itt legelő volt. A hetvenhektáros terület a második világháború után került a magyar állam tulajdonába és a Honvédelmi Minisztérium kezelésébe. A minisztérium, az Állami Erdészeti Szolgálat Veszprémi Igazgatósága, Veszprém városa és a Kittenberger Kálmán Növény- és Vadspark támogatásával a terület a jövőben parkerdőként működik.

A Gulya-dombi Parkerdő 65,5 millió forintból valósult meg. 35 milliót nyújtott az állam, a különbözetet a VERGA finanszírozta. Saint-Exupéry gondolatával a Kis herceget arra tanítja a róka, hogy „felelősséggel tartozik azért, amit megszelídített”. Mától mi itt valamennyien felelősök vagyunk azért, amit közös erővel Gulya-dombi Parkerdőt alakítottunk. Az Európai Erdők Hete rendezvénysorozatára a HM VERGA Zrt. ajándékát jelképesen átadom a város lakóinak, és kívánom, hogy sok örömük legyen benne.”

Fotó: **Pápai Gábor**

125 éves az ásosthalmi szakiskola

Amikor Ásosthalmán járok, mindig felhorgadnak a diákkori emlékek. Ahogy Radnóti írja „...és ott a park, régi szerelmek lábnyma...”, igaz, ez esetben a homokon növekvő hatalmas kocsányos tölgyek erdejéhez való ragaszkodás, szegedi diákként az ásosthalmi gyakorlatok emléke a szeretet tárgya, de ez is éppen elég.

Nem felejtettem, hogy majd' évtizeddel később kortanból az itt szerzett ismeretnek köszönhettem, hogy nem utasítottak Sopronban utólagos vizsgára.

A szakiskola 125 éves megnyitásának ünnepsége előtt is ezek a gondolatok kavargtak bennem, amikor a ragyogó verőfényben bebarangoltam a szakiskola parkját, bekukkantottam tantermeibe.

Már a meghívóból kitetszett, hogy méltó ünnepséget szánt a tanári kar az eseménynek. S ahogy ez ilyenkor lenni szokott, nem minden meghívott tudott eljönni, de ez mit sem változtatott a rendezvény meghittségén, ünnepélyességén.

Ünnepi beszédet **Andrésiné dr. Ambrus Ildikó** igazgató mondott.

„Nekiünk már csak az a dolgunk, hogy hidat építsünk a múlt és a jövő között, és hogy ennek a hídnak a pilléreibe beleépítsünk mindent, amit a múltból a jövőbe átvinni érdemes” – írta Was Albert. Iskolánkban ezek a pillérek 125 éve épülnek.



De mik is ezek a pillérek, amit elődeinktől kezdve napjainkig igyekszünk beépíteni?

Néhány fontosat emelnék ki: szakmásteret, bagyománytisztet, szakmai tudást, az erdők iránti elhivatottságot, az elődeink által ránk bagyott értékek megbecsülését, tisztességet és be-



csületet, bazaszeretet, becsületes munkát és a becsületes munkára nevelést.

Mindezt iskolánk névadójának, Bedő Albertnak a szavait idézve az alábbi mondatban foglalható össze: „Szeressük bazánkat, nemzetünket és szakunkat büszséggel, egyetértéssel és összetartással”.

125 éve, 1883. október 10-én, nyitotta meg Bedő Albert országos főerdőmester a történelmi Magyarország első erdőőri szakiskoláját. „Szerény, de azért örökre emlékezetessé váló ünnepelés ez a nehéz küzdelmek között fejlődő magyar földművelési élet körében most bajnalát élő erdőgazdaságunknak.” – mondotta.

Az alapításkor 2 épületben 11 diákkal és 2 tanárral kezdődött meg az oktatás. Ma 14 épületben, 4 évfolyamon 11 osztályban több mint 300 diák tanul.

Az egy és negyed évszázad alatt közel 3500 nappali tagozatos diák szerzett végzettséget, a tanfolyamos képzésben résztvevők száma pedig meghaladja az ötezret.

Mit is kívánhatunk most? Úgy gondolom, Bedő Albert 125 évvel ezelőtti beszédének záró gondolatai ma is megállják helyüket, így köszöntömet ezzel fejezem be: „Adja a Magyarok Istene, hogy az ország ezen első erdőőri szakiskolájában a magyar erdészek évezredeken át és az idők végtelenéig hirdessék az erdészeti tanításait, adja Isten, hogy ez iskolának a bazánkban még számos basonló társa legyen, mert ha az ország minden erdejénél a művelési és a használati munkák teljesítése körül oly erdőőrök fognak munkálkodni, mint minőket az iskolában nevelni kívánunk, akkor az esőt osztató

kopár homokterületek helyét áldást adó erdők fogják elfoglalni.”

Wiesner Sándor volt diák:

„Szerencsés embernek éreztük magunkat, hogy itt tanulhattunk.

Megtanultuk a rendet, a fegyelmet, önmagunkon uralkodni – megtanultuk embertársaink becsülését – az összetartást – megtanultuk szeretni a munkát – az erdőt – a természetet és kaptunk egy hatalmas lelki feltöltődést, amely szigorú emberi tartást adott, mert büszkék voltunk és vagyunk a mai napig arra, hogy Ásosthalmi diákok voltunk.”

Dr. Solymos Rezső akadémikus le-
vélben köszöntötte az ünnepséget.

„Az ásosthalmi erdészeti szakoktatás 125 éves története folyamán a magyarországi erdészeti szerves részévé vált, elévülhetetlen érdemeket szerzett. Az itt képzett szakemberek szinte az ország egész területén működtek, és kiváló szaktudásukkal igazolták, hogy az erdő bonyolult életközössége csodákra képes, ha az ember a természeti törvényeknek megfelelően, kellő szakismerettel, hozzáértéssel avatkozik az erdei ökoszisztéma életébe. Ásosthalmon végzett kiváló erdészeti szakmunkások, képzett erdészek sora segítette munkájával az erdészettudomány bazai előrehaladását, a 110 éves bazai erdészeti szervezett kutatást is.”

Dr. Pethő József OEE elnök:

„Az 1879-es erdőtörvény fontos paragrafusait emelte ki. Azt, hogy oktatás nélkül nincs erdőgazdálkodás. Hogy a szakmai alapok megismerése nélkül a tő mellett sem lehet dolgozni. Az alapoktatásban Ásosthalmom ugyanolyan fontos szerepet tölt be, mint a felsőoktatás-

ban Selmezbánya, és Sopron. Deák Ferencet idézte, mely szerint „Úgy szolgáljuk a jelent, hogy közben ne kompromittáljuk a jövőt.” Ehhez szakmai tudás, és nagy erkölcsi szilárdság kell.”

Gödri Miklós-Szabolcs kálnoki református lelkész a háromszéki Kálnokról, a Bedő Albert Környezetvédelmi, Ifjúsági és Közművelődési Egyesület, a Református és Unitárius Egyházközösség nevében küldött üdvözlését tolmácsolta

Finta Erzsébet unitárius lelkész:

„Az álmok láthatatlan messzeségeket képesek összeszőni, és ezt bizonyítja a régen elkezdett és közelmúltban is folytatódó iskolaépítő munka. Ezt a munkát csak olyan emberek tudják végezni, akik egyszerre érzik az álmok valóra váltásának a szépségét, az oktatói-nevelői szolgálat felelősségét és a természet harmóniáját. A régi és az új épületek falai máig még több titkot visszhangoznak egymásnak: az oktatók küzdel-

meit és bizakodásait, a diákok emlékeit, bizonyítási vágyait, kíváncsiságát.”

Gráf József miniszter azzal kezdte beszédét, hogy emlékeztetett rá, hogy a 125 évvel ezelőtti iskolaavató egész Európában hírnevet szerzett a szakmának. Nincs szégyellnivalója az erdészeknek,



mert mindig tisztességgel, lelkiismeretesen végezték munkájukat, mely több mint munka. Az erdészpálya elhivatottság, amelyet csak elkezdni lehet, de befejezni soha. A szakma az elmúlt idők folyamán összeforrott a mezőgazdasággal, és ha néha akadnak kezdeményezések a változtatásra „a struktúrán semmilyen körülmények között nem akarunk változtatni”. Az erdészekről nem kell féltetni az erdőt, hiszen már bizonyítottak. Öröm volt látni a diákok kultúrműsorát, mely jelezte, hogy itt nem csak a szűk szakmai képzés folyik, hanem kulturális igény is van tanárnak, diáknak egyaránt.

Köszöntötte a 125 éves iskolát Nográdi Sándor Mórahalom polgármestere, országgyűlési képviselő, Petrő Ferenc, Ásotthalom polgármestere, valamint Becsei Zsolt EU parlamenti képviselő.

Kétségtelen, hogy a díszvendég **Habsburg Éilike** volt, aki nemes egy-



szerűséggel avatta a Ferenc József látogatásának emlékét hirdető emléktáblát.

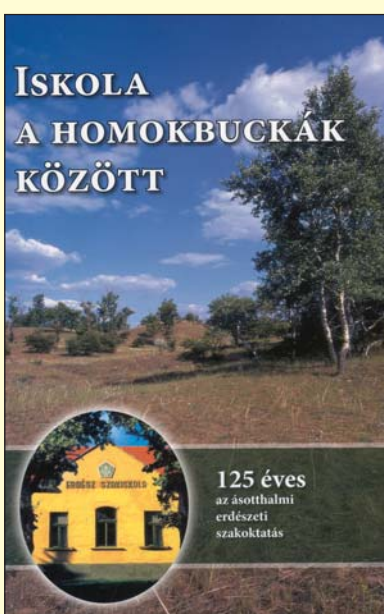
„Ferenc József nevéhez fűződik az a döntés, amely Magyarország sorsát hosszú távon és nagymértékben befolyásolta. Ez volt a Kiegyezés, mely félévszázadnyi békét, nyugalmat és gazdasági fellendülést hozott. Ma minden döntést csak négy évre hozunk. Lehet ezt így egyáltalán jól csinálni? 125 év egy kormány, egy ország számára szinte örökkévalóság, de az erdő, a természet számára csak egy szempillantás. A császár szerette az erdőt, a természetet és a vadászatot. Talán ez a szeretet, a természettel való harmónia segítette abban, hogy uralkodása alatt a legbölcsebb döntéseket hozza” – mondotta.

Kedves színfolt volt az iskola diákjainak kultúrműsora, majd **Förster Gyula** volt diák emlékező szavai a tölgyselet előtt, melyen az iskola 125 éves történetének nevezetes emlékeit idézték.



A 125 éves jubileumra szinte kötelező volt az iskola történetét egy kötetbe szerkeszteni. Ahogy kinyitja az olvasó a könyvet, szembejön, hogy majd harmincan támogatták a megjelenését. (Bizony manapság nehezebb a kiadáshoz szükséges összeget előteremteni, mint a kiadványt megírni, szerkeszteni.) A könyvben részletesen olvashatunk a szakiskola születéséről, a kezdeti évtized történéseiről, a létesítményekről. Terjedelmesen foglalkozik az iskolát igazgatókkal, ugyanakkor szívesen olvastam volna a tanárokról is. Ki kell emelni Bátyai Gitta, Andrási Pál, szerző, szerkesztő nevét, s nem utolsósorban Andrásiné dr. Ambrus Ildikó szervezői, forrásfelkutató munkáját. Egy újabb kötet, mely a magyar erdészettörténet egy szeletét a nagyközönség elé tárja, és ez mindenképpen dicséretes dolog.

Isten éltesse a 125 éves szakiskolát a homokbuckák között.



Az ünnepségen résztvevők meggyőződhetnek a Bedő Albert Szakiskola 125 éves tevékenységének szükségességéről, kívánva újabb százhuszonöt évet.

Kép és szöveg: **Pápai Gábor**

100 éves a szilvásvárad-i kisvasút

Verőfényes szeptemberi nap fogadta a kisvasút 100 éves születésnapjára összesereglett látogatókat. Az ország egyik legszebb kiránduló központjában a kisvasút alsó indulóállomásán *Pallagi László*, az Egererdő vezérigazgatója köszöntötte az ünnepségre megjelenteket. Megnyitójában kiemelte az erdőgazdaság erőfeszítéseit a kisvasút fenntartásában, amely mára már egyértelműen

közhasznú funkciót tölt be. A kisvasút történetéből idézünk:

„A 19-20. század fordulóján fellendülő erdőgazdálkodás következménye a keskeny nyomtávú vasútvonalak létesítése. *Wessely Gábor* földbirtokos kezdeményezésére 1908-ban született meg a Bükk-fennsík szinte áthatolhatatlan erdőrengetének feltárását és a fák kitemelését célzó gondolat. A nagy szintkülönbség miatt a vasút két szakaszban épült. A Szilvásvárad-Tótfalusi-völgy vonal 760 mm-es nyomközzel. A 600 mm nyomtávolságú felső vasút 850 m tengerszint feletti magasságból a Bükk-fennsík pereméről indult.

1953-ban megindult a kisvasúton a személyszállítás. Ez elsősorban annak köszönhető, hogy a kisvasút egyik vonala a Magyarországon egyedülálló Fátyolvízeséshez, illetve a híres istállóskői ősemberbarlang alá vezetett. A turisták egyre nagyobb számban jelentkeztek, így sokan megismerték a Szalajka-völgyi kisvasutat. A teherforgalom elapadása világossá tette, hogy a vasutat a turizmusnak kell fenntartania.”

Egy biztos, a Szalajka-völgyi kisvasút fennmaradása nemcsak közérdek, hanem az erdészek közjóért vállalt teherviselésének példája is. Mindent meg kell tenni a továbbiakban is, hogy a kisvasút zavartalanul működjön, és az évente több százezer idelátogató turistának hirdesse az erdészek elkötelezettségét.

Kép és szöveg: **Pápai Gábor**



Az OEE Közép-magyarországi Régió szeretettel hívja a kikapcsolódni vágyó erdészeket, hozzátartozóikat, barátait az

ORSZÁGOS ERDÉSZBÁLRA,

amelyet Visegrádon a Sirály Étteremben rendezünk

2009. február 07-én 19.00 órától

**Bővebb információ: Kertész József
régióképviseleténél**

Cím: 2009 Pilisszentlászló, Vadrózsa u. 29.

Mobil: 06/20/599-9538

E-mail: jokertesz@freemail.hu



MEGOSZ Nagyrendezvény Sopronban

Az előző MEGOSZ-Híradóban tett ígéretünkhöz híven az alábbiakban számolunk be a GAK2005-ERDŐTELE kutatási projekt eredményeit ismertető 2008. szeptember 13-án késő délelőtti megtartott rendezvényről, illetve az ugyanazon nap délután Burgenlandban lezajlott szakmai tanulmányútról.

Az erdőtelepítésekről és a rendezetlen gazdálkodásról szóló kutatás zárókonferenciája Sopronban



A GAK2005-ERDŐTELE kutatási projekt zárókonferenciája keretében a Nyugat-magyarországi Egyetem Erdővagyon-gazdálkodási Intézet (EVGI) munkatársai bemutatták az idén záruló „Erdőtelepítés és rendezett gazdálkodás” című kutatási programot. A projektet a Nemzeti Kutatási és Technológiai Hivatal támogatta, és az EVGI mellett a MEGOSZ és négy erdészeti integrátor részvételével zajlott le az elmúlt három évben. Célja az volt, hogy a magánerdő-gazdálkodás két kiemelt kérdéskörét: az erdőgazdálkodói rendezetlenséget, illetve az erdőtelepítést részletesen elemezzék, és a feltárt problémákra megoldási javaslatokat adjanak.

Dr. Jäger László előadásában bemutatta azokat az erdőtulajdonról és az erdőtulajdonosokról készített elemzéseket, amelyekben felmérték a jelenlegi állapotot, és előrevetítették a jövőben várható változásokat, illetve modellezték a lehetséges birtokszerkezet-javító intézkedések hatásait. A megállapítások

között szerepelt, hogy a tulajdoni szerkezet rendkívül kedvezőtlen, a helyrajzi szám mint tulajdoni egység számos esetben túl nagy, és igen jelentős az osztatlan közös tulajdon aránya.

A tulajdonosok demográfiai adataiból kiindulva kimutatták, hogy a tulajdonosok száma meredeken emelkedik: a privatizáció időszakában az 1990-es évek derekán 200 ezer főre becsült tulajdonosi kör mára csaknem félmillióra emelkedett, és tíz éven belül újra megduplázódhat.

Mivel az erdő adásvételével létrejövő birtokkoncentráció jelenlegi mértéke nem képes ellensúlyozni az öröklés tulajdon-elaprózó hatását, a kedvezőtlen helyzet csak aktív beavatkozás mellett változhat meg. Ebben a folyamatban kisebb jogszabályi változtatásokkal nagy előrelépést lehetne megvalósítani, amelyet az államigazgatási jogkörök kiszélesítésével fel lehetne gyorsítani.

Előadása összefoglaló gondolataként kifejtette, hogy a gazdálkodás szempontjából kedvező birtokszerkezet kialakulásához először szükség van a jelenlegi osztatlan tulajdonok megszüntetésére, valamint a tulajdonosok számának jelentős csökkentésére. Ez utóbbit a nagyon kis tulajdonnal rendelkezők tulajdonának kisajátításával, illetve szabályozott keretek közötti kényszerértékesítésével lehet elérni, a kezelhető tulajdoni méreteket pedig önálló földrészletté kell kimérni. Miután megnő a kicsi, de még kezelhető méretű és egytulajdonosú földrészletek aránya, akkor azokon elindulhat a gazdasági racionalitás által hajtott, cserékkel és adásvételekkel történő birtokkoncentráció, és a gazdálkodásra alkalmas birtokszerkezet kialakulása.

Dr. Schiberna Endre az erdőgazdálkodói rendezetlenséggel kapcsolatos kutatásokról számolt be, amelyek célja az volt, hogy tényadatok alapján vizs-

gálják meg azokat a feltételezéseket, amiket a szakmai közvélemény a jelenség kiváltó tényezőiről alkotott.

A kutatás felállította a kis erdőtulajdon, a sok és elérhetetlen, illetve érdektelen erdőtulajdonos, a bonyodalmas hatósági procedúrák és költséges megalakulási folyamat mint jellemző gazdálkodást hátráltató tényezők rendszerét, és külön-külön tesztelte azokat az elérhető földhivatali és erdészeti tényadatok alapján. Az eredmények visszaigazolták a gyakran hangoztatott kirívó esetek: a nagyon kis tulajdonok és nagyon sok tulajdonosú földrészletek létezését, de azoknak a rendezetlenségre gyakorolt hatására meglepő és új eredmények születtek.

Az eredmények alapján nem befolyásolja például a gazdálkodás elindítását a tulajdonosok kora, lakhelye, de még a földrészleteken belüli száma sem. Növeli viszont a rendezetlenség állapotának kialakulási esélyét a tulajdoni illetőségek elaprózódása és csökkeni az erdők nagyobb gazdasági értéke, az abból várható jövedelmek.

Az egyes tényezők hatásai mellett a komplex vizsgálatok azt is kiderítették, hogy bár a tulajdonviszonyok rendezése elkerülhetetlen a szektor hosszú távú működőképességének megteremtéséhez, a rendezetlenség jelenségének megszüntetéséhez önmagában nem lesz elegendő. Ezt támasztja alá az a tény, hogy a gazdálkodó nélküli területek igen jelentős része 1/1-es tulajdonú, és ez a jelenség nemcsak a magántulajdon, hanem közösségi és állami tulajdon esetén is jelentkezik. Az előadásban elhangzott végkövetkeztetés szerint az erdőgazdálkodói rendezetlenséget csak a szektorban fellelhető szervezőerő fejlesztése, és a gazdálkodói nyilvántartás ésszerűsítése mellett lehet kiküszöbölni.

A magánerdő-gazdálkodás működőképességének megőrzéséhez szükséges szervezőerő ahogyan korábban, a

jövőben is azon erdész-szakemberek köréből várható, akik szakirányítóként vagy erdészeti integrátorként képesek a tulajdonosok érdekében, de azok napi szintű részvétele nélkül gondoskodni a gazdálkodás jogszerű és szakszerű keretek között tartásáról. Az erdészeti igazgatásnak és a hatósági felügyeletnek a rendezetlen erdőterületeken csak akkor kell fellépnie, ha közérdeket sértő állapot alakul ki, vagy annak előjelei megjelennek. Ilyen esetekben viszont, ha a tulajdonosok ezt az állapotot nem szüntetik meg, a megelőzésére az államnak kell felelősséget vállalnia, és a költségeket a tulajdonosokra, illetve az ingatlanra terhelnie. Felesleges tehát a gazdálkodói nyilvántartás teljességére törekedni nagy áldozatok árán, amely egyébként a működőképesség lényegi kérdéseit nem oldja meg.



Prof. dr. Lett Béla az erdőtelepítések-ről tartott előadást, amelyben kifejtette, hogy az a tény, miszerint Magyarország erdőterületének aránya majd egy évszázad alatt 11,8%-ról 20%-ra emelkedett, egyáltalán nem közismert. Sőt: a többség úgy gondolja, folyamatosan csökken az erdőállomány, aminek a minősége rossz, nem gondozott, kevés benne a turistaút, azok sem jó minőségűek és a negatív képzetek tovább volnának sorolhatók.

Véleménye szerint a fajajpolitika erős hatósági nyomás alatt áll, és a gazdasági szabályozás mellé a direkt jogi beavatkozás is felsorakozott.

Az EU csatlakozást követően, a 2004-2006 közötti időszakban a költség-számításokra alapozva jelentős támogatás-emelés történt, amelyet a 2007-2013 közötti időszakra számottevően visszarendeztek. A 2007 utáni időszakra lényegében az akác és a nemesnyár kivételével az árnövekedési többletek kompenzálása is csak részben történik meg. Az akáchoz viszonyítás szerint a fajajpolitika a tölgyet, a kemény- és lágy lombos állományokat még tovább értékeli, a fenyőt drasztikusan sújtja.

Az erdőtelepítést végzők körében végzett felmérés egyik lényegi kérdése

volt, hogy melyek azok a motivációs tényezők, amelyek hatással vannak a pályázókra, és erdőtelepítésre ösztönöznek. A válaszokból megállapították a befolyásoló tényezőcsoportokat, melyek közül első helyen a földterület gyenge termőképessége ösztönöz az erdőtelepítésre. Érdekes, hogy második helyen emocionális tényező áll, a pénzügyi motivációk csak a középső harmadban találhatók.

Az erdőtelepítés fajajszervezete zömmel a finanszírozási alaphól induló módosulásokat érzékelteti, a tölgy aránya növekszik. Az erdőtelepítési fajajösszetétel hasonló erősségű változására ötven éve nem volt példa.

Nagy Imre nem a kutatási program részeként, de a konferencia témájához kapcsolódva a természetvédelmi korlátozások erdőgazdálkodásra gyakorolt gazdasági-pénzügyi hatásaival kapcsolatos vizsgálatait mutatta be. Elmondta, hogy megítélése szerint ez a témakör az erdőgazdálkodás egyik legégetőbb problémája, megítélésében az egyetlen pártatlan és független, ráadásul jogszabály által is a közmegegyezésre kötelezett szereplő az erdészeti igazgatás. Ezzel együtt jogszabályi és szakhatósági befolyásoltság mentén a körzeti erdőterv – üzemterv – éves tervezés – engedélyezés – ellenőrzés eszközrendszerében jó egynéhány elgondolkodtató, át- és újrágondolandó korlátozást jelenít meg akkor is, amikor esetleg annak szakmai, azon belül természetvédelmi céljaival és várható eredményével maga sem ért egyet.

Számos általános és részletes, teljes területi és részleges, időbeli, vagy technológiai korlát érvényesül. Ezek többnyire rugalmas gazdálkodással, az új Evt. konszenzusos elvű tervezésével feloldhatók.

Néhány igen nagy gazdasági hatású korlátozás csak az állami tulajdonon valósítható meg. Ebben az esetben is a pénzügyi kihatás értékelendő és a társadalom számára közvetítendő.

A magántulajdonon a legerősebb szintű korlátozást csak teljes kártérítés, mégpedig évi örökös járadék típusú kártérítés(támogatás) mellett érvényesíthető, vagy szükség esetén a kisajátítás kezdeményezendő.

Kiemelkedő tételben és érzékeny pénzügyi veszteséggel jár a hagyásfák és hagyásfa-csoportok fennhagyásának előírása, amely egyedi értékelést kíván. A legnagyobb hozamvesztés az erőltetett és számos esetben nem indokolt fajajmegválasztás (fajajváltás) követ-

kezében lép fel. Ennek során alapelv, hogy mindenki kötelezhető legalább olyan minőségű, egészségi állapotú és fajaj-összetételű erdő létrehozására, mint amilyet vett, kapott, örökölt stb., amennyiben kedvezőtlen termőhelyi változás ezt nem teszi lehetetlenné.

Tanulmányában részletes számításokon keresztül a legjobb ártéri nemesnyarasok kötelező átalakításának pénzügyi következményeit szemlélteti. A megdöbbentő üzemi veszteségek oka a vágáskor emelkedése, az előhasználati hozamok időbeni kitolódása, a felújítási költség-többlet és a SZNY fajaj esetében (legáltalánosabban a napi gyakorlat ezt alkalmazza) az igen gyenge eredményű véghasználati hozam.

A fajajváltás természetvédelmi célú előírása adott esetben az erdei talajnak mint vagyontárgynak 1,4-1,8 millió Ft/ha-os értékcsökkenéséhez vezet. A gazdálkodás hozamvesztése ~30 000 Ft/ha/év. Ennek megtérítése vagy a kisajátítás kezdeményezése a magántulajdonos részéről elvárható. A napi gyakorlatban mégis alig-alig jelenik meg a korlátozás kompenzációjának igénye.

Előadását azzal a gondolattal zárta, hogy „az erdő – mint környezeti elem – védelme, megőrzése, okszerű és arányos használata minden állampolgár joga, de egyben kötelessége”.

Az elhangzott előadások anyagát a résztvevők kiadvány formájában kézhez kapták.

Látogatás Burgenlandban



A 2008. évi MEGOSZ magánerdő-gazdálkodói nagyrendezvény délutáni programja az osztrák Land- und Forstbetriebe Österreich (LFBÖ – Osztrák Mező és Erdőgazdák Országos Szövetsége) és a CEPF Budapesti Irodája által közösen szervezett tanulmányút volt Burgenlandban, a Batthyány Benedek birtokon. 3 busszal, mintegy 100 érdeklődő kolléga vett részt a jó hangulatú tanulmányúton. A tanulmányút tematikailag két kérdéskört érintett: természetvédelem és vidékfejlesztés magánerdőben.

A vendéglátókat *Dr. Werner Andrá*, a szövetség főtitkára és *Dietmar Jäger*, erdészeti szakmai referens képviselte. *Batthyány Benedek*, mint a szövetség tagja bemutatta a mintegy 300 ha-os saját tulajdonú erdőbirtokát és a köréje szervező-



dött erdészeti szolgáltató üzem, amely egyfajta mérnökirodaként, a hazai integrátori pozíciónak megfelelő szinten működik. Szakirányítást, üzemvezetést és egyéb erdészeti szolgáltatást végez szerződéses alapon kb. 2000 ha-on. Több állomáshely érintésével bemutatásra került a birtokon folyó erdőgazdálkodás természetvédelmi és erdőművelési tevékenysége is (fafajcserés és folyamatos, természetközeli szerkezetátalakító kezdeményezései).

Kivilágított, hogy a természetvédelmi célú korlátozásokból eredő bevételkiesést, illetve többletköltséget az erdőtulajdonosoknak különböző jogi formában megtéríti/ többletfinanszírozza az állam (szerződés, földalapú támogatás) vagy az egyéb szerződő fél. Mivel az önkéntes kötelezettségvállalás és a partnerség elve jól érvényesül a felek között (állam, magántulajdonos, NGO-k), így gyakorlatilag konfliktusmentesen valósulnak meg magántulajdonú erdőkben a természetvédelmi programok, vagy a NATURA 2000 területeken folyó gazdálkodás.

A NATURA 2000 területek kezelési/gazdálkodási terveinek kidolgozásában a tulajdonos természetesen aktívan részt vesz. A vidékfejlesztésben lévő források pedig számos erdőművelési feladat finanszírozására használhatóak (fafajcserre, erdőtelepítés, szerkezetátalakítás, fiatalos ápolási munkák... stb).

Ezenfelül röviden tárgyalásra került, hogy a fapiacra a gazdálkodók közösen jelennek meg, a kritikus fatömeg és a jobb piaci pozíció eléréséhez. A fűrész-, és egyéb feldolgozóipar pedig a szállítás biztonsága és a szállítási nagyságrend miatt előszeretettel tárgyal az értékesítési szövetséggel, amely Burgenlandban az Eszterházy-birtok vezetésével működik.

Az LFBÖ a közép- és nagybirtokot tömöríti Ausztriában érdekvédelmi és szakmai szervezetként. Míg a mezőgazdasági kamarai tagság kötelező Ausztriában, addig ez a szervezet önkéntes tagsági alapon működik, kb. 700 taggal. Ausztria erdőterületének kb. 1/3-án (kb. 1 540 000 ha) és emellett kb. 60 000 ha mezőgazda-

sági célú területen gazdálkodnak. Munkaadóként a vidéki területeken kb. 10 000 ember foglalkoztatása köthető hozzájuk. Munkájukat a politikai és szakmai érdekvégyesítés mellett a szakmai továbbképzések, információszolgáltatás, tanácsadás és lobbitevékenység teszi ki. Az LFBÖ tagja az Európai Erdőtulajdonosok Szövetségének is (lásd bővebben <http://www.landforstbetriebe.at>).

A tanulmányút zárásaként Batthyány úr vendégül látta a résztvevőket egy pörköltös uzsonnára, amely énekléssel zárult a vendéglátó és mindannyiunk nagy örömeire.

A MEGOSZ nevében *Luzsi József* elnök úr egy vizionálógatásra invitálta az osztrák kollégákat, amelyre vélhetően 2009-ben kerül sor.

Dr. Schiberna Endre
tudományos munkatárs NyME EVGI

Dr. Lengyel Atilla
CEPF

Fotó: **Dr. Lengyel Atilla,**
Mészáros Gergely

Ökológiai hitelválság fenyeget

Nem képesek olyan gyors ütemben megújulni a természeti erőforrások, mint amilyen tempóban a világ kizsákmányolja környezetét – áll a Természetvédelmi Világalap (WWF), az amerikai Global Footprint Network (GFN) és a Londoni Zoológiai Társaság tegnap közzétett tanulmányában, amelyet a BBC ismertetett. Az elemzés szerint az erdő, a víz, a föld és a levegő tartalékai már több mint 30 százalékkal kisebbek az igényeknél, és ha továbbra sem hagyunk időt a regenerálódásukra, és nem fordítunk elég figyelmet a megújításukra, akkor a 2030-as évek közepére már két Föld is kevés lenne a jelenlegi életvitel fenntartásához.

A pénzügyi világválság költségei a tanulmány készítőinek számításai szerint eltörpülnek a természettel szemben fenálló adósságunkhoz képest, amely most évente eléri a 4,5 trillió dollárt. A GFN szerint az emberiség a Föld által megtermelt javakból az idén már szeptember vége előtt annyit fogyasztott el, amennyit az egész esztendőre be kellett volna osztania. Azóta fedezetlen hitelből gazdálkodunk. Az egyes országok felelőssége természetesen eltérő, de ma már a Föld lakosságának háromnegyede olyan országokban él, amely adósa a természetnek, vagyis többet fogyaszt, mint amennyit befektet a természeti erőforrások pótlásába.

Azt, hogy melyik ország milyen mértékben felelős a rablógazdálkodásért, az ökológiai lábnyom mutatja meg. A fogalmat két kanadai ökológus – *William Rees* és *Mathis Wackernagel* – alkotta meg a hetvenes években. Azt fejezi ki, hogy egy főre vetítve hány hektár földterületre van szüksége egy-egy országnak életmódja fenntartásához. A mostani tanulmány szerint a világon a legnagyobb ökológiai lábnyoma az Egyesült Államok és az Egyesült Arab Emírségek lakóinak van, a legkisebb pedig a Malawiban és Afganisztánban élőknek.

(Magyar Nemzet)

A szelídgesztenye a Kárpát-medencében

Elterjedésének érdekes adatai

A szelídgesztenye termesztése már időszámításunk előtt néhány évszázaddal elterjedt a görög és római birodalomban, a feltevések szerint kb. 3000 évvel ezelőtt. A régi kultúrák tanúi az évezredek fák Angliában, Franciaország északi részén és Svájcban. Algériába, Tunéziába, Görögországba és a szigetvilágra már i. e. 500-ban bevitték és rendszeresen termesztették. A rómaiak birodalomszerte telepítették, magjából lisztet őröltek, így fontos táplálékuk volt. Valószínűleg ők vitték Anglia területére és lehet, hogy Pannóniába is.

A szelídgesztenye (*Castanea sativa*) a szubtrópusi, párás harmadkori erdőkben általános volt Európában, a jégkorszak után kezdett el újra terjeszkedni észak felé. A faj szubmediterrán flóralelem. A kiegyenlített klímájú, általában savanyú alapkőzetű domb- és hegyvidékek fafaja.

A hazai állományok legfőbb csoportjai terület szerint: a Soproni- és a Kőszegi-hegység gesztenyései, zalai gesztenyések, mecseki gesztenyések, és az Északi-középhegység gesztenyései.

A soproni gesztenyések jóval kisebb összkiterjedésűek és jóval rosszabb állapotúak, mint a kőszegiek, mégis szervesen összetartoznak. Veszélyeztetettségük fokozottabb. A kőszegi gesztenyések bár ugyancsak lepusztulóban vannak, mégis hazánk legszebb és legértékesebb gesztenyései. A zalai gesztenyések jó része alig feltárt, vannak állományok, melyek meglete alig ismert. Állapotuk területenként változik, de általánosságban elmondható, hogy a legveszélyeztetettebbek közé tartoznak, a legtöbb mára teljesen beerdősült. A mecseki gesztenyésekkel hasonló a helyzet, az Északi-középhegységben pedig az állományok sporadikusabb elterjedésűek, kiterjedésük, jelentőségük jóval kisebb.

A kultúrgesztenyéseken kívül természetesen több más növényársulásban is előfordul a faj. Ilyenek a mészkerülő tölgyesek és gyertyános-tölgyesek, ritkán mészkerülő bükkösök, fenyőelegyes tölgyesek, erdeifenyvesek. A nyugat-dunántúli gesztenyés gyertyános-tölgyesben a szelídgesztenye a karakterfaj, mely szinte mindig előfordul a kocsánytalan tölgy (*Quercus petraea*) mellett.

Jelenlegi határainkon túl Horvátországban, Szerbiában és Szlovéniában vannak állományai. Ide gesztenyeerdő-

ket is telepítettek, de legtöbbször dombvidéki tölgyesek tipikus alkotóeleme. Természetesen ezekben az országokban is találhatók kultúrgesztenyések, s leginkább az előbb említett élőhelyek helyén létesítették őket. Ezeknek az előfordulásoknak a keleti határa Boszniában van, illetve Horvátországban a Nagy- és Kis-Kapella. Szerbiában önálló, sajátos formációt képez. Horvátországban a tenyészeti övének átlagos magassága 380 m körül van, de eloszlik 250-550 m magasság között; itt a gesztenye a Petrova gorában és a Zrínyi-hegységben fordul elő a legnagyobb kiterjedésben, mind erdőkben, mind kultúrgesztenyésekben. Jobban kedveli a hegyhátakat, mint a mély völgyeket. A termőhelyekben itt nem válogatós, de a magashegységekbe nem húzódik fel, azonban kedveli az északi lejtőket. Szlovéniában Bilo-, Psunj- és Papuk-hegységekben terjedt el. A Muraközön is elterjedt fafaj volt, amely mára ott is erősen megritkult. Állományai már a múlt század elején pusztulásnak indultak, mert helyükre szőlőt telepítettek, illetve karóképzésre használták a fáját.

A mai Burgenlandon belül, a Rozália- és a Lajta-hegységben is vannak gesztenyések. Ezen hegységeknek leginkább a keleti részén teremnek és fejlődnek jól.

A Kárpátok hegyszerének több pontján is voltak igen régi gesztenyések, erről pontos, jelenlegi adataink nincsenek, de annyi bizonyos, hogy ezek is pusztulófélben vannak. A Kárpát-medence és a jelenlegi Magyarország keleti területe egyébként sem túl megfelelő a szelídgesztenye hosszabbtávú fennmaradásához. A magashegységek, illetve a kiterjedt síkságok tehát a Kárpát-medencén belül nem kedveznek a gesztenyének. A mai Ukrajna területén lévő gesztenyésekről még a múlt század elejéről biztos adataink vannak. Leginkább a hajdani Ung és Máramaros vármegyék területén telepítettek mind kultúrállományokat, mind erdőbe elegyének vetve. Hasonló eredetű adataink vannak a mai Románia területéről. Hajdani Arad, Szilágy, Nagyküküllő, Hunyad, Temes, Krassó-Szörény vármegyéből voltak adataink. Szlovákiából Nyitra, Szepes, Trencsén vármegyék foglalkoztak még gesztenyetermesztéssel.

A híres nagymarosi gesztenyéseket az 1870-es évek előtt telepítették, majd

egyre kevésbé törődtek velük, mégis máig megmaradt néhány gesztenyés folt errefelé is. Leginkább a szőlőművelés miatt szorultak vissza.

Dél-Európában (Spanyolország, Olaszország, Franciaország), Észak-Afrikában, Nyugat-Ázsiában a faj erdőket is alkot. Kis-Ázsiában az észak-iráni hegyvidékeken vadon él. Itt sokhelyütt termesztik is, leginkább a nagy termésű fajtáit. Dél-Európában erdőszerű állományokat, külön formációt alkot, leginkább a magashegységekben – Spanyolország; Galícia, Asztúria – 800-1600 m tengerszint feletti magasságban. A legtöbb dél-európai hegységben az örökzöld növényzet felső határán többnyire gyér záródású állományokat alkot, kísérelve az ezüst hárs (*Tilia tomentosa*). Ilyen állományokat azonban találtak már Németország területén is, a Rajna folyásának déli részén. A szelídgesztenye elterjedésének felső határa a hegységekben a januári középhőmérséklettől függ, ez az érték a mediterrán flóraterrület termőhelyein $-1,1 - +4,8$ °C között változik. A maximum felső határ 1800 m, amely a Kaukázusban figyelhető meg, de itt csak a nyugati hegyláncokon fordul elő. A Földközi-tenger egész szigetvilágában elterjedt.

A Földközi-tenger keleti és északi országaiban síksági fajként is előfordul, a déli partvonal mentén azonban szinte kizárólag hegységi faj. A tenyészeti területének északi részein a magashegységet már elkerüli, a magassági elterjedés felső határai mind alacsonyabbra szorulnak, az összefüggő tenyészeti területeket sporadikus, majd szigetszerű előfordulás váltja fel. A mediterrán területeken még magashegységi faj, később a középhegységek, északabbra a domságok fája.

Magyar Linda

November

Most érvényesülnek az örökzöldek
Mikor a sárgák vörössel vegyülnek
Lekopaszodik a fákról a levél
Majd rozsdásra barnul ahogy földet ér

És a földön komposzt lesz majdnem minden
Mint színek és szagok emlékeinkben
Vágyakkal elegyítve keringve
A tavaszt várják a múltak ereinkben.

Feket István

Baranyai siker a favágóversenyen

Németországban rendezték meg a Fakitermelő Világbajnokság újabb állomását 2008. október 2-5. között Tripsdrillben. A magyar válogatott a 29 ország induló csapatai közül az előkelő 7. helyet szerezte meg a teljesítményével. A csapat tagjai: *Jubász István* (Ráckeve), *Horváth László* (Miskolc-Ómassa), *Rittlinger Róbert* (Somberek). Junior kategóriában *Fodor Kálmán* (Zsombó) indult. A tradicionális versenyszámok között megtalálható a klasszikus fadöntés, a lánCFűrész-szerelés (a lánC cseréje minél rövidebb idő alatt), a kombinált és a lánCkímélő darabolás, valamint a gallyazás. A versenyszámokban remeklő csapat legjobb eredménye egy bronzérem a szerelési számnál, ezt *Rittlinger Róbert*, a Mecseki Erdészeti Zrt. vállalkozója érte el.

Bővebb információ a www.fakitermelo.hu oldalon.

Megjelent az Erdőjáró

A DALERD Zrt. tájékoztatási központjának októberi lapszámában olvashatunk az Európai Erdők Hetéről, a természetes erdőről, valamint a régi és a mai erdőgazdálkodásról.

A medvék eltávolítását kérik a spanyolok

A 12 évvel ezelőtt a Pireneusokba újratelepített medvék eltávolítását kérték a regionális hatóságok Spanyolország északkeleti részén – jelentette az AFP.

Lábán, karján össze kellett öltetni azt a 73 éves vadászt, akit a közelmúltban ért medvetámadás vaddisznó-vadászat közben.

Ez volt az első, ember ellen irányuló támadás azóta, hogy 1996-ban szlovéniai medvéket telepítettek a spanyol-francia határon elnyúló Pireneusokba.

Aran régió közgyűlése egyhangúan elfogadta az állatok eltávolítására és az újrachonosítási program leállítására vonatkozó, az illetékes hatóságokat felhívó indítványt.

Környezetvédő szervezetek felháborodásuknak adtak hangot a döntés kapcsán. Egyesek szerint a medve talán vemhessége miatt agresszív, s befogása kihatna egészségi állapotára.

Vélhetően húszra tehető a Pireneusokban megmaradt medvék száma. Közülük nyolc él Aran térségében. Leon térségében száz-százötvenre tehető a medvék száma.

Hadüzenet az erdélyi erdőirtásnak

Az illegális fakitermelés 75–80 százalékos csökkenését remélik az erdészeti szakemberek az október elsejei hatállyal bevezetett informatikai faanyagkövetési rendszertől.

A román Mezőgazdasági és Területfejlesztési Minisztérium saját fejlesztésű, SUMAL névre hallgató rendszert vezetett be az illegális fakitermelés visszaszorítása érdekében. A számítógépes program használata minden erdészeti, valamint fakitermeléssel és -kereskedelemmel foglalkozó cég számára kötelező. A programba be kell vezetni valamennyi értéktájt, vagyis azon, erdészetek által kiállított dokumentumot, amelyekből kiderül, mennyi fát termelhet ki egy cég egy adott erdőparcelláról, a fuvarlevelet és az adásvételi szerződést. Mindezen adatok a minisztérium központi szerverére kerülnek. A program figyelemmel kíséri, hogy a cégek által ténylegesen kivágott fa megfelel-e annak a mennyiségnek, amelyre az engedély szolt, illetve az eladott mennyiségnek. Az eltéréseket a SUMAL automatikusan jelzi.

Romániában évente bizonyíthatóan mintegy 170 ezer köbméter fát termelnek ki illegálisan, ugyanakkor a valós mennyiség ennél vélhetően lényegesen nagyobb.

Erdely.ma/Pengő Zoltán

Korlátozzák a favágást a Kárpátalján

Az ukrán kormány legfrissebb rendeletével speciális feltételekhez köti a fakitermelést az Ukrán Kárpátokban. A megszorítások négy megyére terjednek ki.

Már az 1998-as árvíz óta számos fórumon elhangzott, hogy a Kárpátokban eredő folyók vízhozamának az esőzések esetén történő hirtelen növekedéséhez rendkívüli mértékben hozzájárul az átgondolatlan, rablógazdálkodásnak is beillő mértékű fakitermelés. A lecsúszott hegyoldalak ugyanis nem képesek megkötni a nagy mennyiségű csapadékot, ami ezáltal pillanatok alatt bekerül a Tisza vízgyűjtő-rendszerébe. Az ukrán miniszteri kabinet vonatkozó rendelete alapvető korlátozásokat vezet be a fakitermelés országos normatíváihoz képest Kárpátalja, Ivano-Frankivszk, Lemberg és Csernyivci megyék tekintetében.

Ennek megfelelően, miközben az ország egészét tekintve 1 hektár erdőterületen a famennyiség 40-50 százaléka

vágható ki, a Kárpátokban ugyanez az arány nem lépheti túl a 30 százalékot. Tarvágás esetében az 1-1 hektárra eső facsemeték száma a tölgyesekben nem lehet kevesebb 10 ezer, a bükkösökben 15 ezer, fenyőerdőben pedig 12 ezer egyednél, s ezen belül a csemeték minimális magasságának 1,5 méternek kell lennie (az országos szabvány: 0,5 m). Ezen felül a kormányrendelet az erdőirtás sávszélességét 50 méterre korlátozza, miközben a fakitermelési szabályzat országosan 250 métert engedélyez.

(karpatinfo.net)

Jung László lett az MTA Miskolci Területi Bizottsága Erdészeti Szakbizottságának elnöke

A Magyar Tudományos Akadémia Miskolci Területi Bizottságának Erdészeti Szakbizottsága 2008. október 10-én tartotta tisztújító gyűlését. A három északi megye erdész szakemberei *dr. Jung László* vezérigazgató-helyettest (EGER-ERDŐ Zrt.) választották elnöknek. Társelnök *Duska József* igazgató (BNP), titkár *Nabóczki László* erdőmérnök lett (EGER-ERDŐ Zrt.). A szakbizottság jelenlévő tagjai, a 20 éves elnöki munka elismeréseként, az örökös tiszteletbeli elnök címet adományozta *prof. dr. Kovács Jenő* ny. vezérigazgatónak.

Dr. Jung László ismertette a szakbizottság legfontosabb feladatait, többek között az erdészeti tudományterületen folyó munkák figyelemmel kísérését, a kutatók és a kutatóhelyek közötti munkakapcsolatok erősítését, fórum biztosítását a kutatók, szakemberek munkájának megmértetésére és megismertetésére, a kutatási eredménye hasznosításának elősegítését, valamint a fiatal szakemberek PhD tanulmányainak elősegítését.

(ForestPress)

A lapot Magyarország legnagyobb médiafigyelője, az



» **OBSERVER** «

OBSERVER BUDAPEST
MÉDIAFIGYELŐ KFT.

1084 Budapest, Auróra u. 11.
Tel.: 303-4738

rendszeresen szemlézi

„Magyarország erdőállományai” kiadvány legújabb kötete

Immár hagyomány, hogy a Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Központ Erdészeti Igazgatósága (korábban: Állami Erdészeti Szolgálat központja) ötvenként megjelentet egy átfogó jellegű, országos erdőadatokat tartalmazó kiadványt. Ebbe a sorozatba illeszkedik a „Magyarország erdőállományai, 2006” kiadvány is, mely országos adatokat tartalmaz az erdőről, de egyes adatok megye, illetve az erdőgazdasági tájcsoporthoz is kimutatásra kerültek.

A kiadvány célja

- a 2006. január 1. időpontra vonatkozó országos erdőállapot bemutatása,
- a 2006. évi erdőállomány-gazdálkodás teljesítési adatainak ismertetése,
- az elmúlt öt-tíz évben az erdő állapotában és a gazdálkodásban bekövetkezett változások ismertetése.

Magyarországon az erdőről és az erdő védelméről szóló 1996. LIV. törvény írja elő a tartamos (fenntartható) erdőgazdálkodást minden erdőben. A tartamos er-



dőgazdálkodással hosszú távon biztosítható az erdő anyagi és nem anyagi jellegű szolgáltatásainak fenntartása. E kötetben is megtalálhatók mindazon indikátorok, amelyeket a magyarországi erdészeti gyakorlat hagyományosan használ a tartamos erdőgazdálkodás ellenőrzésére, és amelyek egyúttal jól illeszkednek a nemzetközi rendszerhez is.

Adatforrásként a Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Központ Erdészeti

Igazgatósága által nyilvántartott adatok szolgáltak, elsősorban az Országos Erdőállomány Adattár.

A kiadvány egyes fejezetei a kialakult tulajdoni és gazdálkodói viszonyokat, az erdő elsődleges rendeltetéseit, a termőhelyi adottságot, a fafajmegoszlást, az erdők egészségi állapotát, az éves gazdálkodási eredményeket tárgyalják statisztikai táblázatok, grafikonok, tematikus térképek formájában. A táblázatokban, grafikákban megjelenített adatokhoz rövid szöveges értékelés kapcsolódik, mely egyrészt fogalommagyarázatul is szolgál a szakmai kifejezésekben kevésbé jártas olvasónak.

A kiadvány, mely 12 oldalas ismertető füzetből és az adatokat tartalmazó CD-ből áll, letölthető a www.aesz.hu oldalról, valamint elérhető az Európai Erdők Hete rendezvénysorozat kiemelt helyszínein.

MGSZH Központ
Erdészeti Igazgatóság

Trükkös fatolvajt fogtak az erdészek

„Nagybani” fatolvajt fogtak a Mecseki Erdészeti Zrt. munkatársai. A falopás és természetkárosítás miatt feljelentett bűnöző ügyét a rendőrség gyorsított eljárás keretében vizsgálja.

Nagy tételben, megrendelésre dolgozó fatolvajt fogtak el a Mecseki Erdészeti Zrt. Pécsváradi Erdészeti Zrt. munkatársai október közepén. A pellérdi férfit a bűdöskúti részen fűlítették le az erdészek, az autóval és az éppen elloptott fával együtt, és feltartóztatták, amíg a rendőrség a helyszínre nem ért. A tettes ellen az erdészeti mellett a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság munkatársai is feljelentést tettek, természetvédelmi övezetbe történő behatolás miatt.

Az erdészeti munkatársai elmondták: a helyi „alkalmi” tolvajokat a keréknymok alapján általában be tudták azonosítani, ám az utóbbi időben hagyott, rendkívül változatos nyomok gondol-

kodba ejtették őket. A rendőrségi nyomozás során kiderült: a tettes egy orgazda megrendelésére dolgozott, aki minden alkalommal más autót bérelt számára a fa elhordására.

A feljelentés nyomán a rendőrség gyorsított eljárásban vizsgálja az ügyet, és az első bírósági tárgyalásra már október 22-én sor került volna – csak hogy az élelmes tolvaj egyszerűen nem jelent meg, elodázva így az ügy lezárását.

Honlapjaink:

www.oec.hu
www.erdeszetilapok.hu
www.forestpress.hu
www.allamerdo.hu
www.erdo.hu



Dr. Varga László
okleveles erdőmérnök és ügyvéd
vezetésével működő

DR. VARGA LÁSZÓ ÜGYVÉDI IRODA

Értesíti tisztelt ügyfeleit, hogy az iroda címe megváltozott:

Iroda:
1201 Budapest, Ady Endre utca 200.
Aliroda:
1204 Bp., Baross u. 34/a III. em. 33.
Levelezési cím: 1725 Budapest, Pf. 75.
Tel.: 06-30-858-93-78
E-mail: dr.vargalaszl@t-online.hu

Irodánk főbb szakterületei:

- ingatlanjog
- cégyűgyek
- mezőgazdasági, erdészeti igazgatás
- munkajog
- számvitel, adózás

Egyesületi hírek


vitéz BODNÁR ATTILA
(1923–2008)


Zala megye erdész társadalmának egyik legismertebb, sokak által kedvelt alakja, fél évszázadon át jellegzetes egyénisége távozott közülünk.

1923. február 2-án, Gyertyaszentelő Boldogasszony napján született, Szamosújváron. Ott érettségizett, majd elvégezte Budapesten a Magyar Királyi Honvédtudományi Akadémiát, 1944-ben avatták hadnaggyá. A Duna-Tisza közén harcolt a frontvonalon, onnan került Németországba, angol hadifogságba, ahonnan 1946-ban tért vissza. „Fiam ne a szívedre hallgass, hanem az eszedre!” – írta neki édesapja, ezért nem ment haza Erdélybe.

Nagyapja, Binder Bodnár Richárd 1886-ban Selmecen végzett erdőmérnök után, Attila is erdész akart lenni. A Budavidéki Állami Erdőgazdaságnál, Inárcson a csemetekertben fizikai munkásként dolgozott két évet. Kezdetkor pénz nélkül fűtetlen szobában lakott, nem volt mit ennie. Az erdész megelégedte az illetményfájt és eladta, így juttatta pénzhez első keresetét. Ezt soha nem felejtette el, mindig segített azon, aki segítségre szorult.

Elvégezte az ásatalmi erdészeti szakiskolát, kötelező alföldfásítási gyakorlatra Nyírbátorba helyezték. Onnan került 1951 augusztusában a Nagykanizsai Állami Erdőgazdasághoz, Zsigárdon volt üzemegységvezető egy évtizedig. A hivatalos szervek szándékai ellenére, igaz magyarként és jó gazdaként megőrizte, gondozta a történelmi emlékhelyeket: az Erzsébet- királyi emléktáblát, a Zrínyi-hársat és az Ödön-kutat.

1956 október 25-én Nagykanizsán, a munkástanács és a városi nemzeti bizottság katonai testületének tagjaként, a laktanyák felügyeletével bízta meg, az erdőgazdaság munkástanácsa pedig igazgatóvá választotta. Fegyelmet, rendet tartott fenn mindenhol, igazgatói beosztásáról három nap után lemondott. Forradalmi tevékenységéért nem büntették, de 1957-ben megfosztották hadnagyi rendfokozatától.

1961 után levelezőn elvégezte az erdészeti technikumot, szakelődő, fahasználati műszaki vezető, erdészvezető-helyettes beosztásokban dolgozott, 1983-ban ment nyugdíjba a Nagykanizsa-Északi Erdészettől. Szakszervezeti sportfelelősként szervezte a MEDOSZ sportversenyeket, sokan ismerték országjárta. Ő maga is sportolt, pingpongozott és úszott. Egy tucat évet dolgoztunk együtt. Példát mutatott az erdész életszemlélet, a feladatok határidőre való teljesítése, emberség és betyárbecsület dolgában. Mindig határozottan, katonásan viselkedett, szembenézett bármilyen kihívással, nem hát-

rált meg, és ki tudta vágni magát bármilyen szorult helyzetből. A szolgálatot a magánéledek elé helyezte, de talált módot a kikapcsolódásra is, hangulatot teremtve magával ragadta a társaságot. Emberséges bánásmódját idézik dolgozói, a zsigárdi fák, erdők viselik keze nyomát, őrzik emlékét. Nyugdíjazásakor én köszöntöttem el, élete tanulságát így összegeztem: „Csak azt bánom, amit nem tettem meg.” Huszonhárom évvel később ő is rész vett, az én nyugdíjas elköszöntésemen.

1994-ben felülvizsgálták ügyét és rehabilitálták, főhadnagyi, később századosi rangot kapott. 2000-ben az '56-os Vitézi Lovagrend, 2005-ben pedig a Horthy Miklós által alapított Vitézi Rend is vitézzé avatta. 2004-ben megkapta a Ludovika Akadémia gyémántdiplomáját, 2006-ban a forradalom 50. évfordulóján pedig, a Miniszterelnöki Hivatal Szabadság Hőse emlékérmét, a Zala megyei Történelmi Emlékbizottság emlékérmét és Nagykanizsa város Deák emlékérmét. A Honvéd Hagyományörző Egyesület és az '56-osok Országos Szövetsége nagykanizsai szervezetei elnökké választották.

Utolsó óráiban még nótázott egyet családjá körében, szülőföldje Erdély dalait énekelte, édesapja és édesanyja nótáját is. Most talán a Tejút csillagösvényén, Csaba királyfi-val egyeztetni Erdély sorsát...

2008. július 29-én kísértük utolsó útjára. Ravatalánál a Vitézi Rend tagjai álltak díszőrséget, erdélyi dalok mellett. Búcsúbeszédet Ádám Sándor mondott az '56-osok Országos Szövetsége és a Honvéd Hagyományörző Egyesület nevében. Temetésén részt vettek a Honvéd Hagyományörző Egyesület Országos Elnökségének képviselői, valamint a város polgármestere és helyettese is. A rokonok és barátok kívül elkísérték az elmúlt fél évszázad erdészeti munkatársai közül mindazok, akik tehették...

Iványi Miklós

Frányó Imre (Arany testvér)
(1942–2008)

Egy jó erdész kolléga hagyott itt minket. Tévédtem! Egy kiváló erdész! Egy barát! Kivel 1960-ban együtt kezdtük a gyönyörű szakmát, és barátok tudtunk maradni majd fél évszázadon át.

Közel 50 éven keresztül a gemenci erdők közkeletűje volt, amelyen közkeletűnek nélkül nincsenek dicső hadvezérek.

1942. május 29-én született Dunaszekcsőn. Szülei földművelésből éltek. Az általános iskolát is Dunaszekcsőn végezte. Utána Sárváron tanult gépészetet, de szíve az erdőhöz húzta, s életét a természet csodálatos művelésével, az erdővel jegyezte el.

1960. április 1-jén került a Dunaártéri Erdőgazdasághoz, ahol kezdetben Alsó-Pörböllyön Kretter Rudi bácsinál gyakornokoskodott, majd Veránkára helyezték, ahol Vári Pali bácsitól könnyen eltanulhatta a területvezetés csínját-bínját.

1965-től a pörböllyi csemetekertben dédelgette az erdők utódait...

Közben Szegeden – levelező tagozaton – elvégezte az erdészeti technikumot, 1967 októberében kinevezték a Dusnok melletti Karaszba, ker. vezető erdésznek.

1968-ban kötött házasságot, melyből egy fiú és egy leány született.

1972-ben Csertába nevezték ki ugyan csak kerületvezető erdésznek, ahol 30 éven keresztül nyugdíjba vonulásáig látta el feladatát több, mint becsülettel....

Szerette, nagy odafigyeléssel óvta, védte, ápolt az erdőt...

Különös gonddal végezte a csemeték ültetését, ápolását, sokszor saját kezűleg is.

Volt olyan erdő rész, melyet egyszer sem kellett pótolnia, s ez itt akkor nem volt akármilyen.

A szakmának élt, kemény ember volt, s a munkából adódó gondok miatt sokszor talán nem a higgadság jellemezte, de becsülte, szerette a jó munkáit, kik viszonzsérték...

Mindenkora, mindenkiel – főleg a rászorultakkal – segítőkész barát volt.

Jó humorral áldotta meg a természet, tágabb baráti körben is közismertek voltak a jókedvre derítő csínytevéséi...

Az OEE aktív tagja, a bajai erdészet – munkásokért mindig kiállt – SZB titkára volt.

2002-es nyugdíjba menetele után sem pihent. Vállalkozóként, nem lankadó energiával, fiatalosan ültette, ápolt, kerítette a csemetéket még betegsége kezdetén is.

Megható volt a család, a kollégák, a barátok búcsúja...

Nem volt érzelemmentes az sem, ahogy Gemenc – mint Erdő- és Vadgazdaság – köszöntötte meg az eltöltött évtizedeinek munkáját, nem felejtve: volt az Erdő- és Vadgazdaságunknak egy példás szorgalmú, fáradtságot nem ismerő erdésze, aki sok-sok évtizeden át ápolt, nevelt megannyi csemetét, erdőt, fiatal erdészt szorgalommal, hivatással, szenvedéllyel.

Az sem volt érzelem híján, ahogy – tolmácsolva ugyan – búcsúzott a Gemenc, az élő és az életet hirdető erdő.

Imre! Az erdők emlékezni fognak rád! A karasz, majd a csertai erdők, ahol az összes – ma élő – nemesnyáras a Te kezű munkáját dicséri. S most már csak az utódoknak tudja bizonyítani háláját a sok évtizedes tördésért, gondoskodásért, amit tőled kapott.

Az élet talán nem más, mint csak egy nagy-nagy álom...Barátom! Álmodd hát tovább álmodat itt, a bajai sírkertben, megfáradt bajai emberek mellett...És most már repülj, szállj, szárnyalj zavartalanul kitűzött célodd felé. Utadon kísérjen végig Gemenc gyönyörűsége. Az egész eddigi életed!

Mi is jövünk utánad! És...találkozunk az örök vadászmezőkön. Ott, ahová soha, semmiféle tudomány nem juthat közel, de ami – talán – minden erdész, vadász túlvilági álma.

Arany testvérünk! Nyugodjál békében e szent bajai anyaföldben

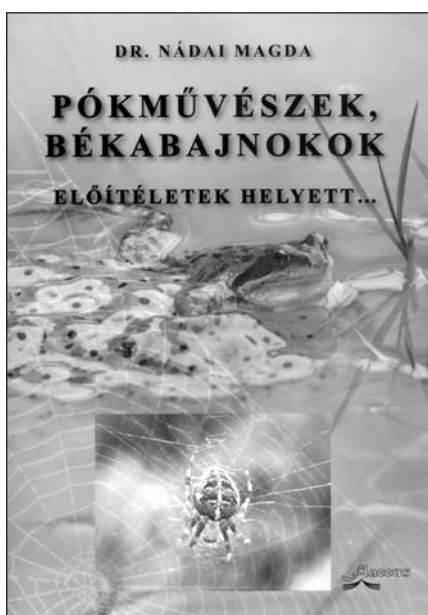
Varga Rudolf

Könyvújdonságok

Igazán kényezteti a faiparosokat és a fát mint természetes anyagot használókat a CSER Kiadó a közelmúltban a témával kapcsolatos kiadványaival. Közülük kettőt ajánlunk most az olvasónak. Az egyik Hans-Werner Bastian német szerző „A fa mint alapanyag” c. műve. Részletesen foglalkozik a fontosabb fafajok műszaki tulajdonságaival, felhasználásának lehetőségeivel. De olvashatunk a ragasztott fákból készült bútorokról, a furnérokról, a különféle bútortalapokról, a faanyagvédelemről is végül – eléggé nem dicsérhető módon – arra biztat, hogy éljünk együtt a fával.



Szintén német szerző, Ulrich Meier „Faszerkezetes házak” címen átfogó ismereteket ad a könnyűszerkezetes építkezésekről, a gerendaházakról, a korszerű fatermékekről. Mindenesetre a kiadványt forgatva kedvet kapunk a fából való építkezéshez. A kiadványok az (1)386 9019 telefonszámon megrendelhetők.



Nádai Magda könyveit jól ismerik a természetszeretetre oktató pedagógusok, hiszen tucatnyi jelent meg már tollából. A „Pókművészek, békabajnokok” különösen jól sikerült. A titok valószínűleg abban rejlik, hogy a szerző szigorúan ragaszkodik a címben szereplő két élőlény főszerepéhez. Nem kalandozik el a főtemától, hanem – elsősorban a már olvasni tudó diákoknak – a legapróbb részletekig ismerteti a két faj anatómiáját, élettani sajátosságait. Mindezt úgy, hogy gazdagon idéz a vonatkozó magyar irodalomból. Sokat tanulhat a könyvből diák és felnőtt egyaránt. Minden természetszeretőnek ajánlom olvasásra, a könyvespolcra, hogy mindig kéznél legyen.

Pápai Gábor

Megmértetett amerikai nemzeti parkok

Nemrég tették közzé a WACAP (Western Airborne Contaminants Assessment Project) jelentését arról a hat éven át folytatott vizsgálatról, amelynek során a légszennyező anyagok megjelenését mérték az Amerikai Egyesült Államok nyugati parti nemzeti parkjaiban. A vizsgált 100 szennyező anyagból 70-et meg lehetett találni a hóban, a vízben, a tavak üledékeiben. A vizsgálat célja az volt, hogy megállapítsák: milyen veszélyt jelentenek a levegőben található szennyező anyagok az ökoszisztémákra és a táplálékláncre a nemzeti parkokban.

Gyakorlatilag a nyugati part teljes egészére kiterjedt a kutatás, amelyben a fémek, valamint a félig illékony szerves anyagok megjelenését mérték. Utóbbiakat négy kategóriába sorolták: a jelenleg használatos peszticidek, az Észak-Amerikában régebben alkalmazott peszticidek, az ipari-városi eredetű anyagok és az égési melléktermékek. A mintavételre az ökoszisztéma hét elemét választották ki: a levegőt, a havat, a vizet, az üledéket, a zuzmókat, a tülleveleket és a halakat. A vizsgált parkok közül a „magot” jelentő nyolc (elsődleges) parkban minden mintát az ökoszisztéma minden elemében mérték, a „másodlagosként” megjelölt további 12 parkban a mintavétel és az elemzés nem volt ennyire részletes.

A higany, a dieldrin és a DDT (használatukat 1972 és 1987 között fokozato-

san betiltották az USA-ban) a három kimutatott legjelentősebb szennyező anyag, amely a legnagyobb kockázatot jelent az emberi egészségre és a faunára. Az alaszakai területen és a Washington állambeli Olimpia Nemzeti Parkban az előírt küszöbérték fölötti higanytartalmat mértek halakban. A halászatból élőkre megállapított küszöbértékeket a mért értékek minden parkban meghaladták, kivétel az Olimpia Nemzeti Park a magadieldrin-értékeivel, illetve a Sequoia and Kings Canyon és a Glacier nemzeti parkok a DDT vonatkozásában.

(www.greenfo.hu)

Az Erdészcsillag Alapítvány Kuratóriuma 2008. október 17-i ülésén tárgyalta a 2008. évi szociális segélykérelmeket. A Kuratórium a pályázati felhívásra beérkezett 24 fő segélykérelmét elfogadta, 7 fő részesül 80 000,- Ft, 17 fő részesül 40 000,- Ft támogatásban.

Gémes József
a Kuratórium elnöke

Új belépők

Visegrádi HC: **Kovács András em., Kecskeméti HC: Princz István**
egyéb középfo, Sasvári Imre et.

Erdőnevelési bemutató Ócsán



Szakmai rendezvény keretében mutatta be a Pilisi Parkerdő az ócsai turjános védett erdők természetközeli kezelésének kialakult gyakorlatát. Napjainkban még hazánkban, de nemzetközi szinten is egyedülálló a sík vidéken folyamatos borítást célul kitűző erdők természetközeli kezelése. Ültetvénytípusú nemesnyárasok helyett őshonos magyarkőris- és égererdőket hoz létre a Pilisi Parkerdő Zrt. az Ócsai Tájvédelmi Körzet erdészeti kezelésben lévő területén. Az évekkel ezelőtt indított program biztató eredményeit szakmai napon mutatta be a házigazda Ráckevei Erdészet. Az ország minden tájáról érkezett erdészek mellett ott voltak az Országos Erdészeti Egyesület és a zöld civil szervezetek (WWF Magyarország, Védegylet, Palocsa Egyesület, Pro Silva Hungária) és a sajtó képviselői. A ren-



dezvény célja kettős volt. Egyrészt bemutatni azt, hogy nemcsak a hegyvidéki bükkösökben lehet folyamatos borítással erdőt kezelni, másrészt, hogy a természetvédelem céljainak megfelelő erdőkezelés egyáltalán nem idegen az állami erdészetektől. A Duna–Ipoly Nemzeti Park Igazgatóságának szakemberei szintén jelen voltak a bemutatón, akik ismertették a terület természetvédelmi értékeit. A terepi program során a résztvevők több példát is láthattak a természetközeli erdőkezelés lehetőségeiből. Az idős, állkonyságban meggyengült tuskósarj kőris láperdőket természetesen úton magról újítják fel csoportos, illetve szálaló vágásokkal. A csoportok mérete tizedhektáros nagyságrendű. Az eljárás még nem általános a gyakorlatban, mivel az ilyen erdőket általában tarvágás után mestersé-



gesen újították fel. A középkorú kőrisek esetében a tervezett kezelési eljárás a szálalás. Az Országos Erdészeti Egyesület Erdőművelési Szakosztálya és a civil szervezetek képviselői elismeréssel méltatták a bemutatókon látottakat. A Pilisi Parkerdőt Csépanyi Péter termelési és természetvédelmi főmérnök, az Erdészetet Rittling István erdészvezető képviselték, akik a rendezvény szakmai vezetői voltak. A szervezésben tevékenyen részt vett Szabó Csilla erdőgazdálkodási osztályvezető és a helyi kerületvezető, Monori Alfréd erdész. Urbán Pál szakosztályelnök a bemutatót követően röviden beszámolt az erdőtörvény előkészítésének helyzetéről.

Lomniczi Gergely
Fotó: **Pápai Gábor**

Szarvasgombászok

Lovagok és termelők



Az elmúlt évszázadokban – különösen a Bakony erdőségeiben – még nem volt ritka az idomított sertéssel vagy kutyával szarvasgombát keresők látványa. Olyannyira nem, hogy csak az egyházi birtokokon mázsaszámra gyűjtötték és vitték Bécs felé ezt a mára olykor arannyal felérő fűszergombát. Az utóbbi két évtizedben felújultak a termesztési próbálkozások, de egy-két kivételtől eltekintve, csak próbálkozások maradtak. Nos, ősszel több rendezvény is bizonyítja, hogy úgy látszik feléledt Csipkerózsika álmából a téma.

Triflaidénynyitó szent mise

A Magyar Szarvasgombász Szövetség keretén belül 2005-ben megalakult a Szent

László Szarvasgomba lovagrend, melynek legfőbb célja a szarvasgombászat rég elfeledett hagyományának felelevenítése, elterjesztése, kultúrájának ápolása. Jelenleg mintegy 30 lovag küzd a triflászterért. Nemes hagyományt teremtve, a Lovagrend legnagyobb éves rendezvényének számít a triflaidénynyitó szent mise, melyet második alkalommal a jászszentandrási római katolikus templomban Kladiva Imre kanonok celebrált.

A templomban az oltár előtt álló kis asztalon, egy díszes párnán elhelyezték a nemzetközileg elismert, nagy előd föld alatti gombakutató: Szemere László gombagyűjtő kapáját, a Lovagrend avató kardját, valamint két képet Szent László királyról. A különleges misére a Lovagrend zászlója is felhívta a templomba belépők figyelmét. A kanonok

áldást osztott a Lovagrend tagjaira és a templomban felsorakoztatott szarvasgombász ereklýékre.

Mise után az ünnepség Stuchlick László birtokán folytatódott, aki a Jászsági Hollós László Triflász Egyesület tagja. A Szent László Szarvasgomba Lovagrend szarvasgombás ingyencségekkel várta a vendégeket. A különleges fogásokat Palicz Sándor szakács készítette.

A gasztronómiai örömök után következett az Első Magyar Szarvasgombász Egyesület (EMSZE) által alapított emlékérmék átadása. Dr. Bratek Zoltán, a Szent László Szarvasgomba Lovagrend nagymestere és egyben az EMSZE elnöke köszöntötte a megjelenteket, és beszámolt a hazai szarvasgombászat helyzetéről, problémáiról.

Dr. Bene Ferenc, Hajdú Mihály, Kamoncza István és Till Ervin Iván Hollós László emlékéremben részesültek. Dr. Vikor Judit és Dr. Bratek Zoltán Szemere László emlékérmét vehettek át.

A kitüntetések átadása után a Stuchlick család átkalauzolta az érdeklődőket az Első Magyar Triflász Emléktárba, mely 2002. óta fogadja az odalátogatókat. A múzeum megtekintése után a házigazda bemutatta saját szarvasgomba-ültetvényét. Az ültetvény 2002-ben létesült a Francia Mezőgazdasági Kutató Intézet (INRA) és az ELTE együttműködésével létrejövő ültetvényhálózat részeként. Az ültetvényen francia (Tuber melanosporum) és nyári szarvasgombával mikorrhizált (Tuber aestivum) tölgy-, gyertyán-, mogoró- és feketefenyő-csemeték találhatók. Az ültetvény sikeresnek mondható, mert már megjelentek a fák körüli ún. égésfoltok, melyek jelzik, hogy az ültetvény hamarosan termőre fordul.





Gógán Andrea és a szervező, Ulrich József



Az ültetvény egy részlete

Hőgyészen szarvasgombanapokat tartottak.

Gazdag gasztronómiai és szakmai programok váltották egymást a szép számmal megjelent – főleg magánerdő-tulajdonos – érdeklődő részvételével. Csorbainé Gógán Andrea a gödöllői egyetem kutatásait, majd a Magyarországon található szarvasgombafajokat ismertette. Úgy mint a nyári, a téli, a nagyspórás, az isztriai, a homoki, a fehér, a késői és a vörösesbarna fajokat, ezek termőhelyi igényét, elterjedését.

Felforrósodott a terem, amikor a szervező Ulrich József termelő ismertette tízhektáros ültetvényének történetét. Azzal kezdődött, hogy a területén lévő idős cserfa alatt kilónyi szarvasgombát talált. Utánanézett a termesztésnek, majd, kellő mennyiségű tölgymakkot mikorrhizált és vetett el. Az első, nyolcéves erdősitése ez évben fordult termőre, melyet a terepi bemutató alkalomával ismerhettek meg a résztvevők.

Megtudhattuk, hogy az oltott makk (200-300 kg) költsége egymillió forint hektáronként. Hogy a szarvasgomba



főleg a meszes, jó vízgazdálkodású talajokat kedveli. Éppen ezért nagyon fontos az alapos talajvizsgálat. Nem árt, ha bekerítjük a területet, mert nemcsak a

négylábú károsítók okozhatnak kárt, mivel a gomba kilóját 20-60 ezer forintért értékesíthetjük. Ezzel kapcsolatban jegyezte meg az egyik résztvevő, hogy az Alföldi térségekben már a természetes élőhelyét dűlják a megélhetési bűnözők. A látottak alapján mindenesetre érdemes elgondolkodni a szarvasgomba-termesztésen.

Ez évben jelent meg Bagi István és Fekete András Oszkár szerzőktől a szarvasgombász-mesterségről minden részletre kitérő, tartalmában és kivitelében egyaránt igényes kiadvány.

Kép és szöveg: **Pápai Gábor**

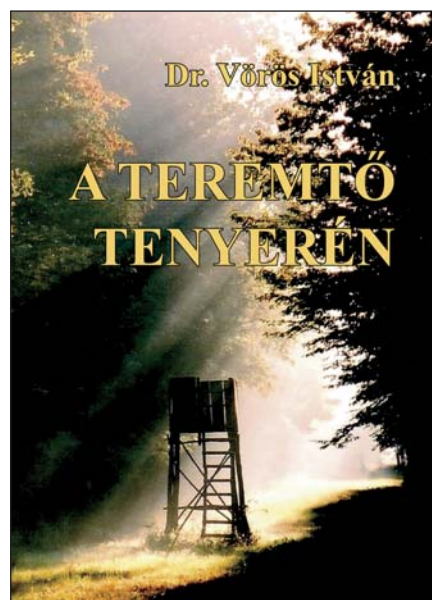
A legszebb karácsonyi ajándék

Te jó ég! Megint egy vadászkönyv, sóhajtottam, amikor megkaptam a kéziratot. Hát már megint könyvet írt kalandjairól valaki, aki puskát vesz a kezébe, zsörtölődtem. Azután azon vettem észre magam, hogy nem tudom letenni. Szemvillanás alatt vitt át az időkapun, a kezdetekhez, a háború előtti falusi élet sajátos, mára továtűnő világába. A különleges „vadászösztönű vércsoporttal” született gyermek, Vörös István belekóstoltat a világégés helyi borzalmaiba, az elmúlást siettető, értelmetlen emberi tevékenységbe. De ez sem csillapította az ősi ösztön kamaszodó vágyait a verébtől az „igazi” zsákmányig. Eredeti leíró stílusa tartja fogva az olvasót, aki a természet működésének olvasása közben azon veszi észre magát, hogy ott áll levett kalappal a zsákmány felett. Mivel az író orvos, olykor hasznos eligazítást kapunk különféle nyavalyák gyógyításához, mely nemcsak a testnek, hanem a léleknek is enyhülést ad. Mint a belügyeseket gyógyító kórház főorvosa, bepillantást ad a 10-es kórterem rejtélyén keresztül sajátos munkájába.

De azért mégiscsak a vadásatról olvashatunk, s noha a zsákmány öröme éhes puskással van dolgunk, közben leckét kapunk a sokszor hiányzó vadászetikából is.

Dr. Vörös István könyve tanít, nevel... elgondolkoztat.

Kapható decembertől a könyvesboltokban.





Egy öreg motoros!

- Motorfűrészek
- Szegélynyírók és fűkaszák
- Sövénynyírók, sövényvágók
- Magassági ágnyesők
- Fúvógépek, lombszívó szecskázók
- Talajfúrók
- VIKING termékek

Válassza a minőséget!

Garantált szerviz és alkatrészellátás. A STIHL termékek megvásárolhatók az ország közel 300 STIHL szakkereskedésében és szaküzletében, melyek elérhetőségét megtalálja honlapunkon!

